

Rechtskundig Weekblad

Vereniging zonder winstgevend doel

Verschijnt elke zondag

Abonnementsprijs : 800 fr. per jaar

Postchekrekening nr. 3185.22

Beheer en Redactie : Prof. Mr. Ridder René VICTOR, Britselei 40, Antwerpen

PROMOTORSOVEREENKOMSTEN EN HET VOOR-VENNOOTSCHAPPELIJK BEHEER

a) De promotor

Ondernemingen en vennootschappen ontstaan slechts door de inspanningen en demarches van personen, promotors van de vennootschap in wording.

In een schoolse opvatting wordt de taak van een promotor ingedeeld in ontdekking, onderzoek en verzameling. ⁽¹⁾

Ontdekking bestaat in het vinden van een nieuwe commerciële mogelijkheid; dit kan variëren van het op de markt brengen van een nieuw product, tot het oprichten van een nieuwe economische cel in een reeds bestaande commerciële sektor.

Onderzoek betreft zowel een materieel aspect zoals beheer, arbeidskrachten, grondstoffen, bodem, bestaande wetgeving, als een zuiver financieel aspect, nl. de economische calculus, het schatten van kosten en inkomsten, het schatten van het vereiste kapitaal, de analyse van de opbrengsten.

Een derde en belangrijke stap bestaat in het effectief verzamelen en samenbrengen van al de elementen die nodig zijn opdat werkelijk het nieuw gepland economisch geheel tot stand zou kunnen komen, en onafhankelijk zou kunnen functionneren. Het bestaat hierin dat men personeel moet aanwerven, eigendommen moet verwerven, gebouwen huren, patenten nemen of verwerven, licenties huren, grondstoffen aankopen, toekomstige afzet van producten en diensten moet verzekeren, krediet en kapitaal dient te verzamelen en te beleggen en een aantal wettelijke voorschriften dient te vervullen.

In de praktijk zullen de drie aangegeven taken misschien wel niet duidelijk afgescheiden zijn, maar het is zeker dat de promotor deze drie taken zal moeten vervullen.

Het is ook overduidelijk dat het in de eerste plaats zijn planning en organisatorisch talent zullen zijn, die de eerste levenskansen van de nieuwe onderneming vooral zullen determineren.

Het begrip «promotor» is in de eerste plaats een commercieel-economisch begrip. Het handelen van de promotor is gericht op het verwezenlijken van een economische werkelijkheid: de onderneming.

Zijn handelen zal nochtans vele juridische konsekwen-

ties hebben. Hij handelt voor een persoon die nog niet bestaat, sluit contracten af, begaat fouten enz.

Daarom moet de vraag worden beantwoord, wat zijn de onderscheiden rechten van de derden, de vennootschap in wording, de contractanten en van de promotor?

In het Belgisch rechtssysteem is tot op heden, in afwijking met andere stelsels, als U.S.A., Frankrijk, Duitsland, geen wettelijke regeling voorhanden over de juridische implicaties van het handelen van de promotor.

b) De vennootschap in wording

Net zoals in verband met de promotor, kan worden gesteld dat de «vennootschap in wording» een louter economisch begrip is, dat verwijst naar een loutere feitelijke die in onze wetgeving alleszins tot op heden niet werd genormeerd.

Onze wetgeving kent geen embryonale vennootschappen, die drager kunnen zijn van rechten en verplichtingen.

In Frankrijk werd het statuut van de vennootschap in wording door de wet van 24 juli 1966, al. 2, art. 5, en het decreet van 23 maart 1967 geregeld. ⁽²⁾

c) Stichter, oprichter en inschrijvers, als juridisch begrip

Tegenover de zuiver economische begrippen, promotor en vennootschap in wording, staan de juridische begrippen, stichter of oprichter en onderschrijver van vennootschappen. Artikel 31 van het Wetboek van Koophandel — Vennootschappen — bepaalt precies wie oprichter en wie inschrijver is.

Stichters of oprichters zijn diegenen die verschijnen als dusdanig in de akte van oprichting.

Indien evenwel de akten één of meer aandeelhouders, te zamen minstens een derde van het maatschappelijk kapitaal bezittende, als oprichters aanwijzen, worden de overige verschijnenden, die zich beperken tot het inschrijven op aandelen tegen klinkende munt, zonder daarbij enig rechtstreeks of onrechtstreeks bijzonder voordeel te genieten, voor eenvoudige inschrijvers gehouden.

De kwestie heeft belang bij de verantwoordelijkheid voor foutieve oprichting.

Derhalve zullen onderschrijvers van aandelen als oprichters worden beschouwd, telkens wanneer ze om het even welk bijzonder voordeel hebben bekomen, ook als zulks niet blijkt uit de akte van oprichting. ⁽³⁾

Hetzelfde geldt voor de onderschrijver, die, ingevolge een voorafgaandelijke overeenkomst, genotsaandelen heeft bekomen als beloning voor gelijk welke prestatie, hetzij om demarches te hebben ondernomen, hetzij om kapitalen te hebben verzameld met het oog op de oprichting van de vennootschap. ⁽⁴⁻⁵⁾

In Frankrijk is het begrip oprichter zeer vaag omschreven in artikel 42 van de wet van 1867. Het was in de eerste plaats aan de rechtbank om aan te duiden wie oprichter was van een vennootschap. Aldus heeft men aangevoerd dat niet alleen de personen die verschijnen in de akte van oprichting, stichters of onderschrijvers kunnen zijn, maar men heeft ook bij herhaling aanvaard dat er ook « feitelijke oprichters » zijn.

Het arrest van 1 juli 1930 van het Franse Hof van Cassatie zegt in dit verband dat het gaat om de feitelijke stichters die zijn opgetreden als werkelijke « promotors » van de vennootschap, ook als ze formeel geen vennoten zouden zijn. De verantwoordelijkheid van deze personen, — feitelijke stichters, — staat evenzeer op het spel in geval van foutieve oprichting. ⁽⁶⁾

Deze doctrine benadert zeer zeker meer de economische werkelijkheid en creëert terecht een verantwoordelijkheid voor de feitelijke stichters van vennootschappen, de promotors van de vennootschap in wording, ook al komen ze als dusdanig niet in de stichtingsakte tot uiting.

d) De promotor is geen handelaar

Hoezeer ook het begrip promotor tot de sector van de commerciële bedrijvigheid moge behoren, de promotor is nochtans geen handelaar.

Inderdaad, in België wordt het doen en laten van de promotor door de rechtspraak beoordeeld, overigens niet volledig terecht, op basis van de rechtsinstelling van de zaakwaarneming.

En inderdaad, de zaakwaarnemer handelt in principe niet voor zichzelf en uit eigen naam, maar « alieno nomine ». De handelsdaden die hij stelt en de handel die hij drijft, maken van hem dientengevolge geen handelaar. ⁽⁷⁾

De Rechtbank van koophandel te Brussel oordeelde dat het eventueel foutief en onrechtmatig handelen van een promotor, die zich openlijk als dusdanig had uitgegeven, slechts een burgerlijke verbintenis in zijn hoofde kon doen ontstaan en dat terzake de Rechtbank van koophandel onbevoegd was. ⁽⁸⁾

Het Hof van Beroep wijzigde dit vonnis gedeeltelijk, maar bevestigde het wat de onbevoegdheid van de Rechtbank van koophandel betrof. ⁽⁹⁾

II. De belofte van vennootschap

In zijn pogingen om een vennootschap op te richten zal de promotor geïnteresseerden samenbrengen en met hen, afzonderlijk of onderling, overeenkomsten trachten af te sluiten, waarbij de partijen overeenkomen in de toekomst een maatschappij op te richten.

Zijn zulke overeenkomsten geldig ?

a) De geldigheid

De geldigheid van de overeenkomsten betreffende het oprichten van vennootschappen is reeds lang erkend onder voorbehoud van enkele beperkingen.

De Page ⁽¹⁰⁾ rangschikt deze wederzijdse beloften tot vennootschap onder de overeenkomsten. Voorwaarde voor hun geldigheid is derhalve, dat hun voorwerp precies en bepaald weze.

Dat betekent dat zeker de meest fundamentele kenmerken van de op te richten vennootschap moeten gekend zijn. Dat wil zeggen dat de contractanten zekerheid moeten bieden over het kapitaal, de vennootschapsvorm, het maatschappelijk doel, de inbreng en de winstverdeling, dit volgens Resteau.

Daarbij wordt slechts verwezen naar de fundamentele van het verbintenissenrecht, zoals bepaald in art. 1108 van het B.W.

Nochtans kan men voorhouden dat de winstverdeling niet in de overeenkomst bepaald moet zijn, vermits partijen zich altijd kunnen baseren op artikel 1853 B.W., dat de gerealiseerde winst verdeelt tussen de vennoten volgens, en in verhouding van hun respectievelijke inbreng.

Volledig in overeenstemming met de gevestigde rechtsleer verklaarde de Rechtbank van koophandel te Brussel een overeenkomst tot vennootschap nietig aangezien er geen aanwijzingen voorhanden waren over de aard van maatschappij, het bedrag van het maatschappelijk kapitaal, noch over het maatschappelijk doel, noch over de respectievelijke inbrengen van partijen, noch over verlies- en winstverdeling. ⁽¹³⁾

b) Sanctie - schadevergoeding

De overeenkomst tot vennootschap geeft ontstaan aan een verbintenis om te doen.

In geval één van de contractanten deze verbintenissen niet te na komt, beschikt men over twee vorderingen. Een vordering in verbreking van de overeenkomst en een vordering in schadevergoeding, behoudens indien de weigering om te doen geen schade heeft doen ontstaan. ⁽¹⁴⁾

Men zou zich echter de vraag kunnen stellen of ingeval van onrechtmatige verbreking men niet alleen het geleden verlies in rekening mag brengen, maar ook de verhoopde winst, het « lucrum cessans ».

De rechtsleer verwijst in dit verband naar de algemene beginselen van het verbintenissenrecht. ⁽¹⁵⁾

Tengevolge daarvan kan men aanvoeren dat alle schade, ook de verhoopde winst uit de maatschap dient te worden vergoed, met de beperking nochtans van artikel 1150 B.W. De schuldenaar is slechts gehouden de schade te vergoeden die hij heeft kunnen voorzien bij het afsluiten van de overeenkomst...

Aangezien deze materie wordt behandeld door de algemene beginselen inzake verbintenissen, zal evenmin schadevergoeding verschuldigd zijn, voor zover de niet-uitvoering te wijten is aan de eigen daad van de eiser, of voor zover de niet-uitvoering te wijten is aan overmacht of andere wettelijke oorzaken.

Zeër vroeg reeds werd gevonnist dat de partij die verschillende uitgaven had gedaan in verband met de op te richten vennootschap, recht heeft op vergoeding van de mede-contractanten, ook indien de vennootschap niet tot stand komt. ⁽¹⁶⁾

Deze zeer oude beslissing heeft niets aan belang verloren. Ze bevestigt het recht op vergoeding van de promotor voor de door hem gestelde handelingen in verband met de vennootschap in wording.

c) Overdracht van aandelen in de op te richten vennootschap

Artikel 46, Vennootschappen, stelt een regime van bevriezing van aandelen in zolang de oprichting van de vennootschap niet voltrokken is en minstens één vijfde van het bedrag van de aandelen niet is volstort.

Rechtspraak en rechtsleer zijn het er nochtans over eens dat dit verbod niet de overeenkomst treft waarbij de oprichters hun belangen regelen die zij in de maatschappij zullen hebben en het gedeelte van het patrimonium dat zij zullen behoren in te brengen. ⁽¹⁷⁾

III. De promotorsovereenkomsten

De promotor sluit ten behoeve van de vennootschap in wording, met derden overeenkomsten af. Zijn deze overeenkomsten geldig en wat zijn de onderscheiden rechten der partijen?

De uiterst schaarse rechtspraak in dit verband heeft de geldigheid van zulke overeenkomsten erkend. ⁽¹⁸⁾

a) Het volgende geval deed zich voor :

Een vreemde vennootschap A levert wagens aan een Belgische vennootschap B. Vennootschap A beëindigt haar commerciële relaties met vennootschap B, en vertrouwt de verkoop van haar wagens toe aan de vennootschap in wording C, waarvan de belangen worden behartigd door de Heer D, promotor.

De Heer D, promotor, treedt vóór de geboorte van de vennootschap C, reeds in contact met het publiek en het vroeger cliënteel van vennootschap B.

De vennootschap B leidt twee vorderingen in. Een eerste vordering tegen de Heer D, promotor, en de vreemde vennootschap A, tot het bekomen van een schadevergoeding van 10 miljoen Fr. wegens inbreuk op de beweerde exclusiviteitsovereenkomst tussen vennootschap A en B.

De tweede vordering die uitgaat van vennootschap B is gericht tegen de vennootschap A en tegen de nadien ontstane vennootschap C. Die vordering strekt tot het verbreken van de exclusiviteitsovereenkomst in het voordeel van de vennootschap B, en het haar toekennen van een schadevergoeding van 30 miljoen franken.

De vordering tegen de Heer D, promotor, wordt ingeleid voor de Rechtbank van koophandel.

b) De Rechtbank van koophandel verklaart de eis ontontvankelijk wegens onbevoegdheid *rationae materiae*

Inderdaad de rechtbank stelt vast dat de Heer D, promotor, niet-handelaar, zich heeft gedragen als de zaakwaarnemer van een naamloze vennootschap in wording, waarbij de promotor steeds heeft te kennen gegeven dat hij zich zelf niet wilde binden. Wanneer dan de vennootschap C ontstaat, komt ze alle verbintenissen na die de Heer D, promotor, aldus voor haar had gecontracteerd, waarbij hij zich steeds had gedragen als de lasthebber van zijn meester in wording.

Aangezien er ratificatie met terugwerkende kracht is, door de vennootschap C, van al de demarches van de promotor, kan een kwasidelict van deze laatste, zoals het verzenden van een bepaalde circulaire, in zijn hoofde slechts een burgerlijke verbintenis doen ontstaan. De Rechtbank van koophandel oordeelde derhalve dat zij onbevoegd was om kennis te nemen van de vóór haar ingeleide eis tegen de promotor.

Dit belangrijk vonnis is niet geheel vrij van kritiek. De Rechtbank baseert zich eerst op de zaakwaarneming, wat een verbintenis buiten overeenkomst impliceert, om daarna over te springen naar de lastgeving, die essentieel contractueel bedongen dient te zijn.

Tenslotte is de ratificatie of bevestiging van de meester voor de daden van de zaakwaarnemer absoluut niet vereist voor hun bindende kracht. ⁽¹⁹⁾

Dit vonnis werd door het Hof van Beroep ten dele bevestigd. ⁽²⁰⁾

Het arrest verklaart dat zaakwaarneming kan gevoerd worden voor een ongekende of toekomstige persoon. De derden, zo beweert het arrest, hebben nooit een vordering tegen de zaakwaarnemer die gehandeld heeft *alieno nomine*. Dat geldt eveneens voor de zaakwaarnemer-promotor van een naamloze vennootschap in wording, die achteraf geldig werd opgericht.

Het arrest bevestigt nogmaals dat de promotor geen handelaar is en dat dienvolgens de Rechtbank van koophandel onbevoegd is.

Het arrest stelt in zijn motivatie vast dat er wel degelijk bekrachtiging of ratificatie is geweest vanwege de opgerichte vennootschap.

Anderzijds wordt heel het probleem opgelost met als basis de zaakwaarneming.

Ook dit arrest is niet geheel zonder kritiek.

c) Kritiek

Het Hof van Beroep past de rechtsinstelling van de zaakwaarneming toe. Is dit geheel bruikbaar?

De voorwaarden van zaakwaarneming kunnen als volgt worden samengevat. ⁽²¹⁾

De zaakwaarneming dient te geschieden buiten het weten van de meester en buiten het bestaan van een wettelijke of contractuele verplichting. Dat brengt met zich mee dat de meester zich niet mag hebben verzet tegen de zaakwaarneming.

In hoofde van de zaakwaarnemer moet er de werkelijke wil bestaan om de zaak van een ander te beheren, en zich als zaakwaarnemer te gedragen.

Anderzijds moeten de interventie en de bemoeiingen van de zaakwaarnemer een noodzakelijk karakter hebben. De bekrachtiging nochtans door de meester is niet vereist. ⁽²²⁾

De zaakwaarnemer is noodzakelijk een tegenwoordig en bepaald persoon, terwijl de meester een ongekend of toekomstig persoon kan zijn.

Op twee punten is de toepassing van de theorie van de zaakwaarneming op overeenkomsten door promotors gesloten, niet bruikbaar, en met name het noodzakelijk karakter van de zaakwaarneming en de bekrachtiging of ratificatie.

De zaakwaarneming (art. 1372 B.W. tot 1375 B.W.) is een essentiële « burgerlijke » rechtsinstelling, volkomen in overeenstemming met de geest van het Burgerlijk Wetboek, waarvan wel eens beweerd wordt dat het geschreven is geweest voor kleine eigenaars en renteniers.

De zaakwaarnemer is de edelmoedige gebuur die aan het huis van zijn afwezige buurman uitgaven doet, die noodzakelijk blijken te zijn voor het behoud van het eigendom.

De zaakwaarneming is essentieel ingesteld op het behoud van een zaak, terwijl de bemoeiingen een noodzakelijk karakter moeten dragen.

De demarches van een promotor zijn niet geïnspireerd door edelmoedigheid.

Hij treedt niet op voor het behoud van een zaak, integendeel hij werkt aan de oprichting van een commerciële of economische cel. Zijn handelingen betreffen niet het behoud, maar wel de creatie. Evenmin hebben zijn interventies een noodzakelijk karakter. De oprichting van een nieuwe economische eenheid, de oprichting van een handelszaak, heeft nooit een « noodzakelijk » karakter. Zelfs indien de oprichting van een handelszaak alleen maar een plan blijft, lijdt er niemand schade.

d) De bekrachtiging

Een tweede bezwaar tegen de toepassing van de theorie van de zaakwaarneming op het statuut van de promotor is de ratificatie of bekrachtiging.

In het vonnis van de Rechtbank van koophandel te Brussel dd. 30 oct. 1959 en in het arrest van het Hof van Beroep dd. 23 sept. 1963, wordt uitdrukkelijk in de motivatie gesteld dat er bekrachtigd is geweest door de later ontstane vennootschap, terwijl nochtans de bekrachtiging inzake de zaakwaarneming, geen noodzakelijke voorwaarde is, opdat de meester zou gebonden zijn voor de handelingen van de zaakwaarnemer.

Dit brengt enerzijds met zich dat de later opgerichte vennootschap noodzakelijkerwijze moet instaan voor al de handelingen van de promotor, voor zover deze behoorlijk zijn taak uitvoerde en zijn daden nuttig of noodzakelijk zijn geweest, onafhankelijk van haar bekrachtiging.

Dat doet nochtans de vraag stellen: of de tot stand gekomen vennootschap dan steeds gebonden is door de overeenkomsten van haar promotor?

Is de vennootschap dan noodzakelijkerwijze altijd opgescheept met de voor haar rekening afgesloten overeenkomsten, zonder dat ze kan aanvaarden of verwerpen? In een strikte toepassing van het statuut van de zaakwaarneming zou zulks het geval zijn, vermits de bekrachtiging van geen belang is voor de bindende kracht van de overeenkomsten.

Wij menen nochtans dat deze oplossing indruist tegen de fundamente van het verbintenissenrecht en het vennootschapsrecht.

Inderdaad, overeenkomsten komen tot stand door de vrije wilsuitingen van de contracten.

Het zou bovendien onverenigbaar zijn met het idee van vennootschap, moest deze laatste een aantal overeenkomsten moeten op zich nemen, zonder dat haar bevoegde organen als beheerraad en algemene vergadering hierin een beslissingsrecht zouden hebben.

Het zou bovendien tot misbruiken kunnen leiden voor de aandeelhouders en het publiek, die zonder controle, deze overeenkomsten dienen te aanvaarden.

De bekrachtiging schijnt dus wel noodzakelijk te zijn tot bescherming van de vennootschap.

Deze ratificatie kan uitdrukkelijk zijn of impliciet, wanneer namelijk de vennootschap de afgesloten overeenkomst op zich neemt door ze uit te voeren.

e) De rechten van Derden

De vraag moet worden behandeld welke de rechten van derden zijn voor zover de vennootschap niet aanvaardt of niet tot stand komt?

Kunnen derden zich tot de promotor wenden?

Indien de promotor zijn hoedanigheid niet heeft bekend gemaakt is er geen probleem; dan is hij persoonlijk gehouden overeenkomstig de algemene beginselen. ⁽²⁴⁾

Veronderstellen wij echter dat de promotor werkelijk « alieno nomine » heeft gehandeld?

Volgens het arrest van het Hof van Beroep van 23 september 1963 heeft de derde die met de zaakwaarnemer, optredend alieno nomine, heeft gehandeld, nooit een vordering tegen deze laatste.

Deze uitspraak is zeer zeker vatbaar voor nuancering... Aangenomen wordt dat het Hof hier bedoelde de vorderingen ex contractu.

Het is nochtans duidelijk dat de vordering die gebaseerd is op de aquiliaanse verantwoordelijkheid persoonlijk tegen de promotor kan ingeleid worden door de derdenschadelijders.

Is een persoonlijke fout, bv. een strafbare inbreuk gepleegd door de promotor, — bv. het afsluiten van een arbeidsovereenkomst in strijd met art. 33 van de wet op het bediendencontract, of nog zijn medeplichtigheid aan een contractbreuk.

Dat de promotor persoonlijk zal gehouden zijn voor de vorderingen die ontstaan op basis van de aquiliaanse verantwoordelijkheid, behoort tot de algemene beginselen.

Is het echter billijk dat voor de vorderingen ex contractu de derden zich nooit kunnen wenden tot de promotor persoonlijk?

Wanneer men zich uitsluitend baseert op het statuut van de zaakwaarneming, dan is het zo dat de derde waarmee de promotor gehandeld heeft, door de overeenkomst

gebonden is, terwijl anderzijds deze derde slechts op de uitvoering van de prestaties van zijn medecontractvennootschap kan rekenen, voor zover deze vennootschap minstens tot stand komt, of aanvaardt.

Het lijkt derhalve ook hier duidelijk dat de derde meer waarborgen verdient voor de uitvoering van de tegenprestatie, dan deze die hem onder het statuut van de zaakwaarneming worden geboden. Het persoonlijk engagement van de promotor lijkt wel een zeer soliede waarborg voor de conforme uitvoering van de overeenkomst gesloten met de vennootschap in wording. Is zulks mogelijk?

f) De op voorhand bedongen schuldoverdracht

Een beperkte rechtsleer uit de angelsaksische rechtsliteratuur past op de promotorsovereenkomsten het statuut toe van de op voorhand bedongen schuldoverdracht.

Wanneer een overeenkomst wordt gesloten ten behoeve van een vennootschap in wording door haar promotors, dan dienen die promotors slechts als tijdvoegsel. Het is derhalve billijk te veronderstellen dat de partijen het op voorhand eens waren over de schuldoverdracht waardoor de vennootschap bij haar oprichting in de plaats komt van de promotor. ⁽²⁵⁾

Positief aan deze theorie is, dat de promotor tot de oprichting in zekere mate persoonlijk gebonden is, wat een persoonlijke waarborg is voor de derde waarmee hij heeft gecontracteerd.

Het nadeel nochtans is dat deze theorie niet volledig met de werkelijkheid overeenstemt.

Het is dikwijls onjuist te veronderstellen dat de promotor ooit maar in staat is geweest de overeenkomst onder bezwarende titel persoonlijk uit te voeren.

Denken wij maar aan de arbeidsovereenkomst die de promotor sluit met een derde voor rekening van de op te richten vennootschap of aan de verkoopsovereenkomst betreffende de productie van de toekomstige vennootschap.

Het is duidelijk dat de promotors er nooit aan gedacht hebben, laat staan in staat zijn geweest, om persoonlijk deze verbintenissen uit te voeren.

g) De sterkmaking en het beding ten behoeve van derden

Een andere oplossing werd in de literatuur vooropgesteld in verband met de overeenkomsten door promotors afgesloten. ⁽²⁶⁾ De overeenkomst onder bezwarende titel door de promotor afgesloten ten behoeve van de vennootschap in wording, wordt in twee afzonderlijke overeenkomsten gesplitst, met name, een beding ten behoeve van derden en een sterkmaking.

Door het beding ten behoeve van derden, bedingt de promotor uitsluitend rechten voor de vennootschap in wording. Anderzijds wordt dit beding slechts lastens de vennootschap onherroepelijk bindend, wanneer deze laatste aanvaardt.

Men kan inderdaad bedingen ten behoeve van toekomstige personen. ⁽²⁷⁾

Bovendien behoudt de vennootschap haar controle-recht, doordat ze kan aanvaarden of verwerpen.

Door de sterkmaking anderzijds verbindt de promotor er zich toe ten voordele van een derde, dat hij de toestemming van de opgerichte vennootschap zal bekomen om een bepaalde overeenkomst aan te gaan met deze derde.

De promotor verbindt alsdan alleen zich zelf, hij verbindt zich iets te doen, namelijk de toestemming te bekomen. De vennootschap is daardoor nog niet tegen haar zin gebonden, maar anderzijds heeft de derde een waarborg, met name het persoonlijk engagement van de promotor.

De promotor anderzijds belooft niet de verbintenissen van de geplande vennootschap op zich te nemen. Hij belooft niet de productie te verkopen of dergelijk. Hij verbindt zich enkel een toestemming te bekomen. Slaagt hij daarin niet, dan is hij schadevergoeding verschuldigd ten overstaan van de derde waarmee hij gehandeld heeft.

Tenslotte werd reeds lang erkend dat men zich kan sterk maken voor een toekomstige persoon. ⁽²⁸⁾

h) Enkele bijzondere rechten van de vennootschap in wording

Handelshuurovereenkomsten kunnen worden afgesloten ten behoeve van een nog niet bestaande vennootschap.

Een bijzonder geval deed zich nochtans voor.

Ingevolge van art. 16, 1, 1° van de wet van 30 april 1951, betreffende de huur van handelshuizen, kan de eigenaar van een handelshuis na het verstrijken van een bepaalde termijn en binnen bepaalde voorwaarden, een einde stellen aan de vroeger aangegane handelshuur, ten voordele van een personenvennootschap, waarin hij of zijn familie drie vierden van het kapitaal bezit.

Het Hof van Cassatie heeft er uitdrukkelijk moeten over beslissen dat een beëindiging van de handelsduur, ook kan gebeuren ten voordele van de nog niet geboren vennootschap.

De wet, zo oordeelde het Hof, maakt de uitoefening van het recht tot overname ten voordele van deze personenvennootschap, niet afhankelijk van haar bestaan op het ogenblik van de betekening van overname. ⁽²⁹⁾

Dit arrest staat in zeer schrille tegenstelling met een oud vonnis van de rechtbank van Leuven van 12 maart 1887, ⁽³⁰⁾ waarbij de rechtbank een handelshuurovereenkomst gesloten ten behoeve van een nog op te richten vennootschap vernietigde.

De vennootschap wordt slechts geboren wanneer al de formaliteiten voor haar oprichting vervuld zijn, en pas dan kan ze drager worden van rechten en verplichtingen, zo oordeelde de rechtbank.

In Frankrijk is men zelfs zover gegaan dat de vennootschap in wording, ontvankelijk was, door bemiddeling van haar vertegenwoordigers, in rechte te staan als verweerster. ⁽³²⁾

Men erkende dat de promotors het recht hadden alle bewarende maatregelen te stellen in verband met de toekomstige en voorwaardelijke rechten van de vennootschap in wording. Dientengevolge moesten de promotors ook zich voor de rechtbank kunnen verweren tegen eisen die de toekomstige rechten van de vennootschap zouden schaden of vernietigen.

Deze rechtspraak lijkt ons billijk en in overeenstemming met de economische werkelijkheid.

IV. De verantwoordelijkheid en de vergoeding van de promotor.

De contractuele verantwoordelijkheid van de promotor werd hoger besproken.

Buiten zijn verantwoordelijkheid ex contractu, draagt de promotor nochtans evenzeer een aquiliaanse verantwoordelijkheid op basis van art. 1382 B.W.

Hij draagt die verantwoordelijkheid voor fouten die hij begaat tegen derden. Fouten zijn strafrechtelijke inbreuken waaruit schade ontstaat of eenvoudigweg burgerlijke onrechtmatigheden.

De Rechtbank van koophandel te Brussel oordeelde dat zulke fouten alleen burgerlijke verbintenissen uitmaken en geen handelskarakter hebben. De rechtbank oordeelde zich derhalve onbevoegd om er kennis van te nemen.

Deze aquiliaanse verantwoordelijkheid van de promotor bestaat evenzeer ten opzichte van de vennootschap en van de aandeelhouders. ⁽³³⁾

Het Hof van Cassatie oordeelde inderdaad dat er geen tegenstrijdigheid bestaat in de bewering dat de vennoot niet verantwoordelijk kan worden gesteld op basis van art. 35, Wet op de vennootschappen, (sanctie op de formaliteiten in verband met de oprichting) maar dat dezelfde vennoot anderzijds wel verantwoordelijk kan worden verklaard op basis van een kwasi-delict, — art. 1382 B.W. ⁽³⁴⁾.

Inderdaad, de wet legt aan de oprichters van vennootschappen zekere verplichtingen op, die door artikel 35 van de wet op de vennootschappen worden gesanctionneerd.

Deze bepaling waarborgt dus, net zoals artikel 1382 van het B.W., de uitvoering van de verbintenissen die uit de wet als dusdanig voortvloeien, en niet zondermeer de uitvoering van contractuele verbintenissen.

In het geciteerde arrest ging het om een ingenieus geplande fraude door de promotor, ten nadele van de op te richten vennootschap. Dat zulks niet kan gedoogd worden, ook al werden de formaliteiten bij de oprichting nageleefd, was duidelijk.

Indien men op het beheer van de promotor het statuut van de zaakwaarneming toepast, staat hij ten opzichte van zijn meester in voor zijn fouten en zware fouten. ⁽³⁵⁾

Nochtans kan de rechter ingevolge art. 1374, par. 2, B.W. de vergoeding van de schade, die door de schuld of nalatigheid van de waarnemer mocht veroorzaakt zijn, matigen op grond van de omstandigheden die hem tot de waarneming van de zaak bewogen hebben.

b) De vergoeding van de promotor.

Dat de promotor recht heeft op vergoeding van de door hem gedane kosten die hebben geleid tot de tot stand koming van de vennootschap is maar al te duidelijk. ⁽³⁶⁾

Niet alleen heeft hij recht op vergoeding voor de kosten van oprichting, maar voor al de voorschotten en kosten die hij ten behoeve van de vennootschap heeft verricht in het algemeen.

De vraag dient echter gesteld of de promotor ook recht heeft op een loon of een zekere winst in de onderneming die hij heeft opgericht?

Indien men het statuut van de zaakwaarneming toepast zou men hierop negatief moeten antwoorden.

Inderdaad, de zaakwaarneming is een typisch « burgerlijke » rechtsinstelling.

Zaakwaarneming als dusdanig sluit elk idee van winst uit. Als tegenprestatie is het de rechter toegelaten, ingevolge art. 1374, par. 2, B.W. de schadevergoeding, die verschuldigd is door de zaakwaarnemer, te matigen volgens de omstandigheden.

De promotor nochtans handelt niet uit edelmoedigheid. Zijn handelen is gericht op de creatie, van een nieuwe commerciële eenheid, van een economische cel. Zijn optreden behoort tot de handel, zijn bemoelingen zijn gericht op de realisatie van winst. De promotor handelt niet om niet, en hij heeft derhalve recht op beloning en winst.

Wanneer men op dit stuk het statuut van de zaakwaarneming zou toepassen, miskent men de commerciële realiteit. Het lijkt ons verkieselijk tegenover de volledige verantwoordelijkheid voor zijn eventuele onrechtmatigheden, evenzeer het recht op beloning en winst voor de promotor te stellen.

V. Besluit.

Promotor en vennootschap in wording, zijn begrippen die refereren tot de economische werkelijkheid.

De handelingen van de promotor zijn economisch nuttig. Tot op heden werden zijn interventies en bemoeiingen niet wettelijk gesanctionneerd, in tegenstelling met onze buurlanden.

Nochtans werden door de rechtspraak de overeenkomsten gesloten door de promotor ten behoeve van de vennootschap als geldig aanvaard.

De rechtbanken passen echter het statuut van de zaakwaarneming toe op de interventies van de promotor. Deze oplossing is niet volledig bruikbaar.

De promotor handelt niet uit edelmoedigheid, maar uit winstbejag. De handelingen die hij stelt, vinden hun oorzaak niet in de noodzaak, maar zijn gericht op creatie. Het is billijk dat de opgerichte vennootschap een controle behoudt over de overeenkomsten die voor haar rekening werden gesloten. Ratificatie van de voor haar rekening gesloten overeenkomsten is derhalve noodzakelijk.

Daarbij moeten de derden beschermd worden, wier rechten niet in het luchtledige mogen blijven. Hun beste waarborg is het persoonlijk engagement van de promotor, en dit wordt best verwezenlijkt door de sterkmaking, terwijl de voor de vennootschap verworven rechten kunnen worden vastgelegd als een beding ten behoeve van derden. De promotor die handelt in de sector van de economische en commerciële bedrijvigheid, heeft recht op loon of winst in de onderneming die hij promoveert.

Als correlatief moet dan echter worden gesteld dat hij voor fouten die hij begaat, de volle verantwoordelijkheid dient te dragen, in tegenstelling met de matiging van verantwoordelijkheid die is bepaald voor de zaakwaarnemer.

Marc A. HUYBRECHTS,

Advocaat

Assistent Universitaire Faculteiten St.-Ignatius.

(1) Guthmann and Dougall. Corporate Financial Policy, 1955, p. 187-202.

(2) Revue trimestrielle de droit commercial, 1967, p. 1081. Sociétés par Actions, R. Houin. - Escarra, Traité de Droit Commercial, V, tome I, nr. 555. - Van Ryn, Traité de Droit Commercial, Personne Morale, I, 357.

(3) Resteau, Traité des Sociétés Anonymes, Tome I, p. 286, nr. 454.

(4) Resteau, Traité des Sociétés Anonymes, Tome I, p. 286, nr. 454.

(5) Handelsrechtbank Brussel, 12.7.1910, Jur. Comm. Brux. 1910, p. 485.

(6) Fr. Cass. civ. 30 okt. 1928 - Fr. Cass. civ. 1 juli 1930; R. Houin, Les grands arrêts de la jurisprudence commerciale, Parijs, Sirey 1962, p. 174, nr. 58.

Homel en Lagarde, Traité de Droit Commercial, Parijs 1954, p. 698, nr. 576;

(7) Revue Pratique de Droit Belge, V° Quasi Contrat, n° 100 Nouvelles, Droit Commercial, t. 1er, n° 493 en 494.

(8) Handelsrechtbank Brussel, 30 okt. 1959, Rev. Prat. Soc. 1960, n° 4904, blz. 185.

(9) Brussel, 23 september 1963, Pas. 1964, II, 244.

(10) De Page, Traité de Droit Civil, t. II, n° 505.

(11) Resteau, Sociétés Anonymes, t. I, n° 450.

(12) Revue Pratique de Droit Belge, V° Soc. Anonyme, 327 e.v. Rev. Prat. Soc. Civ. Comm. 1964, n° 5208. Brussel 24 december 1962, Pas. 1964, II, 28. Brussel, 9 maart 1908, Jur. Comm. Brux. 1908, p. 370. Brussel, 10 mei 1921, Jur. Comm. Brux. 1921, p. 324.

(13) Handelsrechtbank Brussel, 20 juli 1951, Revue des Sociétés, n° 1956, p. 36, n° 4572.

(14) Brussel, 10 mei 1921, Jur. Comm. Brux. 1921, 324.

(15) Pandectes Belges, t.81, V° Promesse de Société, n° 13 en verder.

(16) Brussel, 4 maart 1829, Pas. 1829, p. 82.

(17) Cass. 14 mei 1926, Pas. 1926, I, p. 374.

Van Ryn, Traité de Droit Commercial I, 539.

(18) Handelsrechtbank Brussel, 30 okt. 1959. Rev. Prat. Soc. 1960, n° 4904, p. 185.

Brussel, 23 september 1963, Pas. 1964, II, 244.

(19) De Page, Traité Élémentaire de Droit Civil Belge, t. II, n° 1088.

(20) Brussel 23 september 1963, Pas. 1964, II, 244.

(21) De Page, Traité Élémentaire de Droit Civil Belge, tome II, n° 1063 tot 1101.

(22) Rép. Prat. de Droit Belge, V° Quasi Contrat, n° 100.

(23) Rép. Prat. de Droit Belge, V° Quasi Contrat, n° 18 en 22. Demogue, Traité des Obligations, tome III, p. 49.

(24) Rép. Prat. de Droit Belge, V° Quasi Contrat, n° 100.

(25) E.H. Warren, The Progress of the Law, Corporations, 34, Harvard Law Review, 289/291 - (1921). - Williston - Williston and Thompson on Contracts 1936, par. 306.

(26) Van Ryn, Traité de Droit Commercial, Tome I, Personne Morale, p. 357.

(27) De Page, Traité Élémentaire de Droit Civil Belge, tome II, n° 674 en 675.

(28) Demogue, Obligations, t. VII, n° 896.

(29) Cass. 25 maart 1955, Pas. 1955, I, p. 820, Revue des Sociétés, 1956, p. 139, n° 4576.

(30) Rechtbank Leuven, 12 maart 1887, Pas. III, p. 269.

(32) Aix. 23 okt. 1937, Rev. Soc. 1947, p. 275, Ann.

(33) Handelsrechtbank Brussel, 30.10.1959, Rev. Prat. Soc. 1960, n° 4904, p. 185.

Van Ryn, Traité de Droit Commercial, Tome I, n° 505.

(34) Cass., 10.1.1929, Pas. I, 1929, I, 55, Rev. Prat. Soc. 1933, n° 3286.

(35) Brussel, 25.11.1953, Pas. II, 102.

De Page, Traité Élémentaire de Droit Civil Belge, t. II, n° 1083.

(36) Demogue, Traité des obligations, tome III, p. 49.

VLAAMSE JURISTEN.

Abonneert U op het "Rechtskundig Weekblad"

RECHTSPRAAK

HOF VAN CASSATIE

1e Kamer - 2 oktober 1968

Voorzitter : M. De Bersaques
Raadsheer-verslaggever : M. Valentin.
Advocaat-generaal : M. Dumon.
Advocaat : M. Bayart.

Beroepsziekten. - Fonds voor beroepsziekten. - Eindbeslissing. — Wijziging ambtshalve. — Niet geoorloofd.

Het Fonds voor de beroepsziekten heeft op grond van geen enkele wetsbepaling het recht ambtshalve een wijziging aan te brengen aan een eindbeslissing die het heeft genomen met toepassing van de artikelen 15 van de wet van 24 juli 1927, 2 en 4 van het besluit van de Regent van 22 november 1945 of van de artikelen 39 van de wet van 24 december 1963, 4 en 15 van het K.B. van 12 oktober 1964.

Fonds voor de beroepsziekten
t./Vincken.

Gelast op het bestreden vonnis op 30 mei 1967 door de Rechtbank van Eerste aanleg, te Brussel in hoger beroep gewezen ;

Over het middel afgeleid uit de schending van de artikelen 2 van het Burgerlijk Wetboek, 6, 31, 49, 76, 77 van de wet van 24 december 1963 betreffende de schade-loosstelling voor en de voorkoming van beroepsziekten, 7, 15 van de wet van 24 juli 1927 betreffende de vergoeding van de schade veroorzaakt door beroepsziekten, 2 van de wetten op de vergoeding van de schade voortvloeiende uit arbeidsongevallen, gecoördineerd bij het koninklijk besluit van 28 september 1931 dat gewijzigd is bij artikel 1 van de wet van 10 juli 1951,

doordat het bestreden vonnis, na te hebben vastgesteld dat eiser bij beslissing van 10 oktober 1942 de vergoedingen, bepaald bij de voornoemde wet van 24 juli 1927, aan verweerder had toegestaan op grond van een blijvende gedeeltelijke arbeidsongeschiktheid van 55 % en eiser bij een beslissing die op 22 april 1965 aan verweerder werd meegedeeld, dit percentage tot 40 % had teruggebracht, deze laatste beslissing nietig heeft verklaard en beslist heeft dat de bedoelde ongeschiktheid op 55 % vastgesteld bleef, op grond dat, krachtens artikel 15 van de wet van 24 juli 1927, waarvan de inhoud bevestigd is bij artikel 49 van de wet van 24 december 1963, ieder aanvraag om herziening uiterlijk binnen 10 jaar na de beslissing van 10 oktober 1942 moest worden ingediend ; verweerder weliswaar zodanige aanvraag op 2 oktober 1957 had ingediend, maar die aanvraag door eiser terecht was verworpen wegens te late indiening ; eiser geen gewag maakte van een latere schriftelijke aanvraag ; het feit alleen dat verweerder opgekomen is voor het sociaal onderzoek waartoe hij door eiser op 5 maart 1965 opgeroepen was, niet kon worden beschouwd als zijnde van zinnentwege een regelmatig ingediende aanvraag om herziening en de wettelijke vervalttermijnen door eiser niet konden worden ingeroepen, daar deze slechts als eerste gerechtsinstantie en alleen op verzoek van een betrokken partij kan optreden, terwijl :

eerste onderdeel, krachtens de artikelen 2 van het Burgerlijk Wetboek en 77 van de voornoemde wet van 23 december 1963, die wet uitwerking heeft op 1 januari 1964 en vanaf die datum de vergoedingen regelt waarop de door een beroepsziekte getroffen en recht hebben, zelfs indien die ziekten zich vóór het jaar 1964 hebben voorgedaan,

de artikelen 49 en 76 van de wet van 24 december 1963 de termijnen bepaald bij artikel 15 van de wet van 24 juli 1927 hebben opgeheven en aan de Koning de bevoegdheid hebben verleend om voor iedere ziekte te bepalen binnen welke termijn de aanvragen om vergoeding en herziening moeten worden ingediend,

in het onderhavige geval het vonnis niet vaststelt dat zulk een door de Koning vastgestelde termijn verstreken is, wat verweerder trouwens niet beweerde,

krachtens de artikelen 6 en 31 van de wet van 24 december 1963, zolang door het verstrijken van de herzieningstermijn bepaald bij artikel 49 van genoemde wet, de jaarlijkse vergoeding niet vervangen was door een lijfrente, de eiser het recht en de verplichting had om de toepassing van de genoemde wet te verzekeren en derhalve ervoor te waken, zelfs ambtshalve en zonder indiening van een aanvraag door de betrokken partij, dat de aan verweerder toegekende vergoeding bepaald wordt volgens de graad van blijvende arbeidsongeschiktheid waardoor verweerder werkelijk was aangetast ;

tweede onderdeel, artikel 7 van de voornoemde wet van 24 juli 1927 weliswaar bepaalde dat, in geval van blijvende ongeschiktheid, de door een beroepsziekte getroffen vergoedingen zou verkrijgen berekend volgens de schalen vermeld in artikel 2 van de gecoördineerde wetten op de vergoeding van de schade voortvloeiende uit arbeidsongevallen, maar niet bepaalde dat bij het verstrijken van de termijn van 10 jaren, gesteld bij artikel 15 van de wet van 24 juli 1927 voor het indienen van de aanvragen om herziening, de jaarlijkse vergoeding vervangen zou worden door een lijfrente,

en daaruit volgt dan, zelfs in de onderstelling dat de rechten van de verweerder moeten worden bepaald overeenkomstig de voornoemde wet van 24 juli 1927, eiser het recht had om ervoor te waken, zelfs ambtshalve, dat de aan verweerder toegekende vergoeding in overeenstemming was met de bepalingen van artikel 7 van de voornoemde wet en van artikel 2 van de gecoördineerde wetten op de vergoeding van de schade voortvloeiende uit arbeidsongevallen, en dus bepaald wordt volgens de graad van blijvende arbeidsongeschiktheid waardoor verweerder werkelijk was aangetast ;

Overwegende dat zowel uit de artikelen 15 van de wet van 24 juli 1927 en 49 van de wet van 24 december 1963 als uit het bij deze wetten ingevoerde stelsel blijkt dat de door een beroepsziekte getroffen en ook onder meer hun rechthebbenden, doch niet het Fonds voor de beroepsziekten, het recht hebben een aanvraag in te dienen voor het bekomen van de bij deze wetten bepaalde schadeloosstelling of van de herziening van een vroegere beslissing betreffende dergelijke schadeloosstelling ;

Overwegende dat uit de bestreden beslissing niet volgt dat dergelijke aanvraag indediend werd ;

Overwegende dat het Fonds voor de beroepsziekten op grond van geen enkele wetsbepaling het recht heeft ambtshalve een wijziging te brengen aan een eindbeslissing die het heeft genomen met toepassing van de artikelen 15 van de wet van 24 juli 1927, 2 en 4 van het

besluit van de Regent van 22 november 1945 of van de artikelen 39 van de wet van 24 december 1963, 4 en 15 van het koninklijk besluit van 12 oktober 1964;

Dat het middel naar recht faalt;

Om die redenen;

Verwerpt de voorziening;

Veroordeelt eiser in de kosten.

HOF VAN CASSATIE.

2e Kamer. — 10 juni 1968.

Voorzitter; M. van Beirs.
Raadsheer-verslaggever: M. Wauters.
Advocaat-generaal: M. Mahaux.

Sociale verzekeringen. — Verplichte ziekte- en invaliditeitsverzekering. — Wet van 9 augustus 1963. — Proces-verbaal. — Bewijskracht. — Hoedanigheid van rechthebbenden. — Bewijs.

Het bewijskrachtig karakter van de processen-verbaal, zoals dit bepaald is in art. 102 van de wet van 9 augustus 1963, is slechts verbonden aan de feitelijke vaststellingen die de opstellers regelmatig gedaan hebben en in die akten vermeld hebben, en niet aan de juridische gevolgen die zij uit hun vaststellingen afleiden.

Nu in casu noch de processen-verbaal, noch de bijgevoegde getuigschriften, de elementen, omstandigheden of feiten vermelden waaruit de opstellers de hoedanigheid van «rechthebbenden», in de zin van art. 2-e van voormelde wet, van de personen wier naam op de getuigschriften voorkomt, en de overtreding door verweerder van art. 103-b hebben afgeleid, heeft het bestreden vonnis zonder schending van art. 102 kunnen beslissen dat niet ten genoegen van recht bewezen is dat de op de getuigschriften vermelde personen rechthebbenden zijn in de zin van art. 2-e.

Procureur des Konings te Kortrijk t./ Mattelaer.

Gelet op het bestreden vonnis, op 23 februari 1968 in hoger beroep gewezen door de Correctionele Rechtbank te Kortrijk;

Over het eerste middel, afgeleid uit de schending van artikel 102 van de wet van 9 augustus 1963 tot instelling en organisatie van een regeling voor verplichte ziekte- en invaliditeitsverzekering, gewijzigd door de wetten van 24 december 1963, 6 juli 1964 en 8 april 1965;

doordat het bestreden vonnis verweerder wegens overtreding van artikel 103-b van voormelde wet vrijspreekt om de redenen dat voor de toepassing van voormeld artikel 103-b onder meer vereist wordt dat de beklaagde meermaals geweigerd heeft aan de rechthebbenden, in de vastgestelde vormen, de voorgeschreven bescheiden uit te reiken, dat volgens artikel 2-b van de wet als rechthebbende moet beschouwd worden iedere persoon die aanspraak heeft op de in de wet bedoelde prestaties, dat bij het onderzoek door de politie bij de mutualiteiten alleen de vraag gesteld werd of de personen wier naam op de voorgelegde bescheiden vermeld stond rechthebbenden waren op terugbetaling, dat uit het recht op terugbetaling ten onrechte wordt afgeleid dat de persoon noodzakelijkerwijze als rechthebbende in de zin van artikel 2-e van de wet moet beschouwd worden, vermits vrij verzekerden daarop recht kunnen hebben zonder onderworpen te zijn

aan de wetgeving op de verplichte verzekering tegen ziekte- en invaliditeit, dat geen enkel element van het dossier aan de rechtbank toelaat te controleren en met passende zekerheid uit te maken of de personen, vermeld op de niet-conforme getuigschriften, rechthebbenden zijn in de zin van voormeld artikel 2-e;

terwijl de door de inspecteurs bij de dienst voor administratieve controle opgestelde processen-verbaal krachtens artikel 102 bewijskrachtig zijn behoudens tegenbewijs, zodat wanneer die inspecteurs vaststellen dat de beklaagde geneesheer meermaals geweigerd heeft de reglementaire bescheiden uit te reiken aan de rechthebbenden en tot staving ervan de niet-conforme getuigschriften te voegen, daaruit moet besloten worden dat de erop vermelde personen, na onderzoek, als rechthebbenden in de zin van artikel 2-e moeten beschouwd worden tot bewijs van het tegendeel, zodat de rechtbank niet gerechtigd was, in afwezigheid van tegenbewijs, te beslissen dat het bewijs van de overtreding niet geleverd werd;

Overwegende dat verweerder vervolgd werd wegens overtreding van artikel 103-b, van de wet van 9 augustus 1963 tot instelling en organisatie van een regeling van verplichte ziekte- en invaliditeitsverzekering, zoals dit artikel vervangen werd door artikel 43 van de wet van 8 april 1965, en op grond van de in het middel aangehaalde redenen vrijgesproken werd;

Overwegende dat, voor de toepassing van die bepaling, onder meer vereist wordt dat de beoefenaar van de geneeskunde meermaals geweigerd heeft aan de «rechthebbenden», in de vastgestelde vormen, de voorgeschreven bescheiden uit te reiken; dat, luidens artikel 2-e, van voormelde wet, als rechthebbende moet beschouwd worden ieder persoon die aanspraak heeft op de in de wet bedoelde prestaties;

Overwegende dat luidens artikel 102 van dezelfde wet van 9 augustus 1963, zoals het vervangen werd door artikel 36 van de wet van 24 december 1963, onverminderd de macht van de officieren van de gerechtelijke politie, als in de artikelen 85, 80 en 94 bedoelde eerste aanwezend geneesheren-inspecteurs, die naar aanleiding van hun controleopdracht overtredingen van de wets- of verordeningbepalingen betreffende de verzekering voor geneeskundige verzorging of de uitkeringsverzekering vaststellen, processen-verbaal opmaken die bewijskrachtig zijn behoudens tegenbewijs; dat uit de vergelijking van de nederlandse met de franse tekst van dit artikel, welke buiten de eerste aanwezend geneesheren-inspecteurs, ook de geneesheren-inspecteurs en de inspecteurs vermeldt en uit de verwijzing in de nederlandse en franse teksten naar de artikelen 80 en 94 van de wet, welke respectievelijk de geneesheren-inspecteurs en de inspecteurs van de dienst voor administratieve controle tot voorwerp hebben, blijkt dat ook deze ambtenaren in voormeld artikel 102 bedoeld worden;

Overwegende dat de processen-verbaal, wegens inbreuk op artikel 103-b van de wet van 9 augustus 1963, ten laste van verweerder opgesteld door inspecteurs bij de dienst voor administratieve controle van het Rijksinstituut voor ziekte- en invaliditeitsverzekering, vermelden dat de opstellers «vastgesteld» hebben dat verweerder meermaals geweigerd heeft aan de «rechthebbenden» in de vastgestelde vormen de bescheiden uit te reiken welke zijn voorgeschreven door de wet van 9 augustus 1963 en aldus een inbreuk pleegde op artikel 103-b van deze wet, en dat tot staving van deze «vaststelling», een bepaald aantal niet-conforme getuigschriften van verstrekte zorgen werden bijgevoegd;

Overwegende dat noch deze processen-verbaal, noch de bijgevoegde getuigschriften, de elementen, omstandigheden of feiten vermelden waaruit de opstellers de hoeda-

nigheid van «rechthebbenden», in de zin van artikel 2-e van voormelde wet, van de personen wier naam op de getuigschriften voorkomt, en de overtreding door verweerder van artikel 103-b van de wet hebben afgeleid;

Overwegende dat het bewijskrachtig karakter van de processen-verbaal, zoals dit bepaald is in artikel 102, slechts verbonden is aan de feitelijke vaststellingen welke de opstellers regelmatig gedaan hebben en in die akten vermeld hebben, en niet aan de juridische gevolgen welke zij uit hunne vaststellingen afleiden;

Overwegende, derhalve, dat het bestreden vonnis bij ontstentenis van het vermelden van dergelijke vaststellingen, zonder schending van artikel 102 van de wet van 9 augustus 1963 kon beslissen dat niet ten genoegen van recht bewezen is dat de op de getuigschriften vermelde personen rechthebbenden zijn in de zin van artikel 2-e van de wet;

Dat het middel naar recht faalt;

Over het tweede middel, afgeleid uit de schending van artikel 97 van de Grondwet;

doordat het bestreden vonnis zich niet uitgesproken heeft over de al dan niet ontvankelijkheid van de strafvordering, zich er toe beperkende te verklaren «dat, zelfs indien de vordering ontvankelijk zou wezen, zij dan nog ongegrond is»;

terwijl eiser de ontvankelijkheid in conclusie had voorgedragen, zodat het vonnis een hoofdzakelijke eis niet of dubbelzinnig beantwoordt;

Overwegende dat het bestreden vonnis over de grond van de strafvordering statueert en beslecht dat die vordering ongegrond is;

Overwegende, derhalve, dat het feit dat het vonnis zich niet over de ontvankelijkheid uitspreekt, geen grief oplevert voor eiser die deze ontvankelijkheid voorhield;

Dat het middel, bij gebrek aan belang, niet ontvankelijk is;

En overwegende dat de substantiële of op straffe van nietigheid voorgeschreven rechtsvormen werden nageleefd en dat de beslissing overeenkomstig de wet is;

Om die redenen,

Verwerpt de voorziening;

Laat de kosten ten laste van de Staat.

HOF VAN CASSATIE

1e Kamer. — 19 april 1968.

Voorzitter: M. Belpaire.

Raadsheer-verslaggever: M. Delahaye.

Advocaat-generaal: M. Mahaux.

Advocaat: Mr. Simont.

Arbeidsongevallen. — Eis tot herziening. — Door de verzekeraar ingesteld binnen de bij art. 28, lid 2, arbeidsongevallenwet bepaalde termijn. — Tegeneis van de getroffen na het verstrijken van die termijn. — Vervaltermijn. — Niet-ontvankelijkheid van de tegeneis.

Na op 2 maart 1962 bij eindvonnis veroordeeld te zijn om aan het slachtoffer van een arbeidsongeval de vergoedingen te betalen overeenstemmend met een bestendige arbeidsongeschiktheid van 7 %, stelde de verzekeraar op 18 april 1964 een eis tot herziening in, gegrond op een vermindering van de gebrekkelijkheid van de getroffen. Deze vorderde op 17 juni 1966, na neerlegging van het deskundigenverslag, bij tegeneis

dat de bestendige arbeidsongeschiktheid op 12 % zou worden vastgesteld.

Deze eis werd meer dan drie jaar na het eindvonnis ingesteld, derhalve na het verstrijken van de bij art. 28, lid 2 arbeidsongevallenwet bepaalde termijn die een vervaltermijn uitmaakt en van openbare orde is.

N.V. Belgische Maatschappij van Algemene Verzekeringen
t./ Van Daele.

Gelet op het bestreden vonnis, op 23 november 1966 in hoger beroep gewezen door de Rechtbank van eerste aanleg te Brussel

Over het middel afgeleid uit de schending van de artikelen 1, 2, 3, 9, 21 en 28, inzonderheid lid 2, van de bij koninklijk besluit van 2 september 1931 gecoördineerde wetten betreffende de vergoeding der schade voortspruitende uit arbeidsongevallen, 6, 1108, 1128, 1131, 1133 van het Burgerlijk Wetboek en 97 van de Grondwet;

doordat vaststaande, in de eerste plaats, dat verweerder op 22 december 1960 door een arbeidsongeval werd getroffen, voorts dat de graad van zijn arbeidsongeschiktheid ingevolge het ongeval op 7 ten honderd werd vastgesteld bij een op 2 maart 1962 tussen partijen gewezen eindvonnis en, tenslotte, dat verweerder bij wederreis ingesteld bij conclusie genomen op de terechtzitting van 17 juni 1966 van de eerste rechter, verzocht om herziening van de vergoedingen wegens de verergering van zijn aandoening en om vaststelling van de graad van bestendige ongeschiktheid op 12 ten honderd, het bestreden vonnis de beroepen beslissing bevestigt, impliciet beslist dat bedoelde wederreis ontvankelijk is en voor recht zegt dat verweerder «ingevolge het arbeidsongeval een blijvende invaliditeit vertoont die vanaf 25 augustus 1965 gestabiliseerd is op 12 ten honderd»

terwijl de eis tot herziening van de vergoedingen, gegrond op een verergering of op een vermindering van de gebrekkelijkheid van de getroffen, of op zijn sterven ingevolge het ongeval, slechts gedurende drie jaar kan ingesteld worden, te rekenen vanaf het akkoord dat tussen partijen is getroffen of vanaf het eindvonnis, waaruit volgt dat de eis tot herziening van verweerder, nu hij op 17 juni 1966 en dus meer dan drie jaar na het eindvonnis van 2 maart 1962 werd ingesteld, te laat is gekomen, zodat het bestreden vonnis, door impliciet te beslissen dat die eis ontvankelijk is, alle in het middel aangeduide wetspalen schendt;

Overwegende dat eiseres bij het op 2 maart 1962 door de vrederechter gewezen eindvonnis veroordeeld werd om aan verweerder onder meer de vergoedingen te betalen overeenstemmend met een bestendige arbeidsongeschiktheid van 7 ten honderd

Overwegende dat eiseres op 18 april 1964 een eis tot herziening van die vergoedingen, gegrond op een vermindering van de gebrekkelijkheid van de getroffen, heeft ingesteld; dat de reeds vermelde rechter bij vonnis van 24 april 1964 een deskundige heeft aangesteld om na te gaan of de toestand van verweerder verbeterd was en in welke mate

Overwegende dat verweerder, na neerlegging van het deskundigenverslag, voor het eerst op 17 juni 1966, bij tegeneis vorderde dat de bestendige arbeidsongeschiktheid op 12 ten honderd zou worden vastgesteld;

Dat deze eis meer dan drie jaar na het eindvonnis ingesteld werd en, derhalve, na het verstrijken van de termijn bepaald bij artikel 28, lid 2, van de gecoördineerde wetten betreffende de vergoeding der schade voortspruitende uit arbeidsongevallen, termijn die een vervaltermijn uitmaakt en van openbare orde is

Dat het middel gegrond is;

Om deze redenen,

Vernietigt het bestreden vonnis

Beveelt dat melding van dit arrest zal gemaakt worden op de kant van de vernietigde beslissing ;

En, gelet op de wet van 20 maart 1948, veroordeelt eiseres in de kosten

Verwijst de zaak naar de Rechtbank van eerste aanleg te Gent, rechtdoende in hoger beroep.

HOF VAN CASSATIE

1e Kamer. — 25 april 1968.

Eerste voorzitter ; M. Bayot.

Raadsheer-verslaggever ; M. Valentin.

Waarnemend procureur-generaal ;

M. Ganshof van der Meersch.

Advocaat ; Mr. Simont.

Arbeidsongevallen. — Weg naar of van het werk. — Belangrijke omweg die zijn oorsprong vond in een wettige oorzaak, maar niet door overmacht gerechtvaardigd is.

Uit de uiteenzetting die het bestreden vonnis geeft volgt weliswaar dat de door de arbeider begonnen omweg zijn oorsprong vond in een wettige oorzaak, maar dit element volstaat op zichzelf niet om aan die omweg het karakter van weg van het werk toe te kennen.

Wanneer de omweg belangrijk is zonder door overmacht gerechtvaardigd te zijn, is de weg niet meer normaal in de zin van artikel 1 van het wetsbesluit van 13 december 1945.

N.V. Royale Belge t./ Van Trimont.

Gelet op het bestreden vonnis, op 19 november 1966 in hoger beroep gewezen door de Rechtbank van eerste aanleg te Charleroi

Over het middel afgeleid uit de schending van de artikelen 1, 2, 3, 6, 9 van de wetten betreffende de vergoeding van de schade voortspruitende uit arbeidsongevallen, welke wetten gecoördineerd zijn bij koninklijk besluit van 28 september 1931 en gewijzigd en aangevuld bij de besluitwet van 9 juni 1945, de wet van 10 juli 1951, de wet van 17 juli 1957 ; 1, 2 van de besluitwet van 13 december 1945, betreffende de vergoeding van de schade voortspruitende uit ongevallen die zich op de weg naar of van het werk voordoen, verlegd bij artikel 12 van voormelde wet van 10 juli 1951, en 97 van de Grondwet

doordat het bestreden vonnis, hetwelk de beroepen beslissing bevestigt, verklaart dat het aan verweerder overkomen litigieuze ongeval moet worden beschouwd als een ongeval dat zich op de weg van het werk heeft voorgedaan want, hoewel verweerder op het ogenblik van de feiten een omweg van enige kilometers begon, om het stadhuis van Gosselies te bereiken, waar hij met de burgemeester van deze gemeente een afspraak had, deze omweg door een wettige oorzaak geboden was en de daartoe genomen weg gerechtvaardigd bleek

terwijl zo de weg naar en van het werk niet noodzakelijke de rechtstreekse weg of een ononderbroken weg is, vermits de weg normaal blijft wanneer hij een door een wettige oorzaak gerechtvaardigde omweg omvat, de redenen van persoonlijke aard echter niet als wettige oorzaak in aanmerking kunnen worden genomen, zodat ten deze, door de litigieuze omweg te maken om zich naar het stadhuis van Gosselies te begeven en er een private zaak te behandelen welke totaal vreemd is aan de uitvoering

van de arbeidsovereenkomst, of aan de in de wet bedoelde verplaatsing, verweerder zich niet meer op de weg van het werk bevond in de wettelijke zin van deze term, en de bestreden beslissing door het tegendeel te verklaren het wettelijk begrip van de weg naar en van het werk heeft geschonden en in elk geval niet wettelijk met redenen is omkleed

Overweegende dat het bestreden vonnis erop wijst dat verweerder zich op het ogenblik van het ongeval « naar Gosselies begaf waar de burgemeester van deze plaats hem met zijn moeder op het stadhuis had ontboden om er met hen over een private zaak te spreken, dat hij zich aldus, strikt gesproken, niet meer op de rechtstreekse weg bevond welke hij normaal moest volgen om naar zijn woonplaats terug te keren... dat hij in werkelijkheid een omweg van enige kilometers begon waardoor hij het stadhuis van Gosselies kon bereiken »

Overwegende dat weliswaar uit deze uiteenzetting volgt dat de door verweerder begonnen omweg zijn oorsprong vond in een wettige oorzaak dat dit element nochtans op zichzelf niet volstaat om aan genoemde omweg het karakter van weg van het werk toe te kennen

Dat wanneer de omweg belangrijk is zonder door overmacht gerechtvaardigd te zijn, de weg niet meer normaal is in de zin van artikel 1 van de besluitwet van 13 december 1945 betreffende de vergoeding der schade voortspruitende uit ongevallen die zich op de weg naar of van het werk voordoen

Dat het vonnis door aldus te beslissen, zoals het dit gedaan heeft, deze wetsbepaling bijgevolg geschonden heeft

Dat het middel gegrond is

Om deze redenen,

Vernietigt het bestreden arrest

Beveelt dat van dit arrest melding zal worden gemaakt op de kant van de vernietigde beslissing

Gelet op de wet van 20 maart 1948, veroordeelt eiseres in de kosten

Verwijst de zaak naar de Rechtbank van eerste aanleg te Bergen, zetelende in graad van beroep.

HOF VAN CASSATIE

2e Kamer. — 7 mei 1968.

Voorzitter : M. Van Beirs.

Raadsheer-verslaggever ; M. Gerniers.

Advocaat-generaal ; M. Mahaux.

Gemeente. — Rechtsvordering. — Machtiging. — Middel van ambstwege.

Het cassatieberoep dat ingesteld werd door een gemeente, vertegenwoordigd door het college van burgemeester en schepenen, ter uitvoering van een beslissing van dit college, wordt van ambtswege niet ontvankelijk verklaard wanneer geen beraadslaging van de gemeenteraad voorgebracht wordt, waarbij het college gemachtigd werd de eis tot cassatie in te stellen namens de gemeente of deze voort te zetten zo hij ter bewaring van de rechten van de gemeente werd ingesteld.

Gemeente Alsemberg t./ Rubin-Hosten.

Gelet op de bestreden beslissing, op 14 juli 1967 door de Bestendige Deputatie van de Provincieraad van Brabant gewezen ;

Over de grond van niet-ontvankelijkheid van ambtswege afgeleid uit de schending van artikel 148 van de gemeentewet;

Overwegende dat de voorziening ingesteld werd door de gemeente Alseberg, vertegenwoordigd door het College van burgeemester en schepenen, ter uitvoering van een beslissing van dit college; maar dat geen beraadslaging van de gemeenteraad waarbij het college gemachtigd werd de eis in cassatie in te stellen namens voormelde gemeente of deze voort te zetten, zo hij ter bewaring van de rechten van de gemeente werd ingesteld, vóór het Hof voorgebracht wordt;

Dat bijgevolg de voorziening niet ontvankelijk is;

Om deze redenen:

Verwerpt de voorziening;

Veroordeelt eiseres in de kosten.

HOF VAN BEROEP TE BRUSSEL

9e Kamer. — 19 december 1968.

Voorzitter: M. Liard.

Raadsheren: M.M. Grenz en Van Hecke.

Advocaat-generaal: M. Cerkel.

Advocaten: Mres. Van Vliet loco Machiels, Joris en Lesthaeghe.

Verzekeringen. — Aansprakelijkheidsverzekering. — Art. 12 verzekeringswet.

De verzekeringnemer, wiens burgerlijke aansprakelijkheid als aannemer tot een bepaald maximum bij een eerste verzekeraar gedekt is, heeft de polis opgezegd en bij een tweede verzekeraar een nieuwe verzekering gesloten voor hetzelfde risico en voor hetzelfde bedrag. Het blijkt echter dat de opzegging van de eerste polis ongeldig was en trouwens later werd ingetrokken.

De tweede polis is krachtens art. 12 verzekeringswet zonder voorwerp en daarom onbestaanbaar, daar ze de dekking van hetzelfde risico tot beloop van hetzelfde bedrag als de eerste polis beoogt en dus door beide polissen het dekken van de gehele waarde van de verzekerde zaak bedoeld wordt, terwijl geen van beide verzekeraars er ooit in toegestemd heeft samen met de andere dekking te verschaffen voor een identiek binnen dezelfde perken liggend risico.

N.V. De Belgische Phenix t./ P.V.B.A. Hyterco en De Voorzienigheid.

Gezien in eensluitende uitgifte het vonnis der rechtbank van Koophandel te Antwerpen dd. 1 april 1966, waartegen op 6 mei 1966 een naar tijd en vorm regelmatig beroep werd aangetekend;

Gezien het incidenteel beroep bij regelmatige besluiten;

Aangezien appellante, oorspronkelijk aanlegster, betaling eist van achterstallige premies bedongen in een polis nr. 1.085.683 met eerste geïntimeerde afgesloten op 23 mei 1961, voor het dekken, binnen de perken van bepaalde maximum bedragen, harer burgerlijke verantwoordelijkheid als ondernemer;

Aangezien tweede geïntimeerde, onderlinge verzekering «De Voorzienigheid», in het geding tussenkwam om de eis van de «Phenix» ongegrond te doen verklaren en voor recht te doen zeggen dat voormelde polis nietig is, terwijl een vroegere polis nr. 10.584, dekkende hetzelfde risico tot beloop van dezelfde bedragen, door Hyterco met

de tussenkomende partij afgesloten, steeds geldig en van waarde is;

Aangezien niet betwist wordt dat de polis van de tweede geïntimeerde op 21 januari 1959 regelmatig werd aangegaan en Hyterco derhalve gebonden was door de daarin overeengekomen opzeggingsvoorwaarden, waaruit volgt dat de op 17 mei 1961 namens de verzekerde gegeven opzegging, geen uitwerking kon verkrijgen tussen partijen, vermits zulks slechts kon geschieden per aangetekend schrijven binnen de eerste zes maanden van het laatste maatschappelijk dienstjaar van een driejarentermijn, en voormelde datum daarbuiten viel;

Aangezien zodoende, krachtens artikel 12 van de wet van 11 juni 1874, hetzelfde risico, ten voordele van dezelfde Hyterco, het voorwerp niet kon uitmaken van een nieuwe verzekering;

Aangezien appellante dienaangaande te vergeefs opwerpt dat de burgerlijke verantwoordelijkheid onbeperkt is en de jongere polis uitwerking moet verkrijgen na uitputting van de waarborgen verleend door de oudere;

Aangezien immers, zoals gezegd, beide polissen de burgerlijke verantwoordelijkheid van Hyterco beogen tot beloop van dezelfde bedragen, zodat wel dient vastgesteld te worden dat aan beide zijden het dekken van «de ganse waarde der verzekerde zaak» in de zin van artikel 12 van de wet van 11 juni 1874 werd bedoeld, en overigens uit de gedingstukken ondubbelzinnig blijkt dat geen der successief contracterende verzekeraars er ooit in toestemde samen met de andere, dekking te verschaffen voor een identiek binnen dezelfde perken liggend risico;

Aangezien daarenboven de aan «De Voorzienigheid» onregelmatig gegeven opzegging werd ingetrokken op 21 juni 1961 door Hyterco;

Aangezien de verdere beschouwingen van appellante over haar tussenkomst bij het geven van bewuste opzegging, de niet-tegenstelbaarheid daarvan aan derden en namelijk aan haar zelf, en haar beweerde goede trouw op dat ogenblik, niet afdoende zijn ter zake, waar uit de gebiedende beschikking van artikel 12 alinea 1 der wet van 11 juni 1874 voortvloeit dat ten tijde van het aangaan der verzekeringsovereenkomst van 23 mei 1961, daartoe geen voorwerp bestond en deze overeenkomst derhalve onbestaanbaar is;

Om deze redenen:

Het Hof,

Gelet op artikel 24 der wet van 15 juni 1935;

Alle andere, meer omvattende of strijdige besluiten verwerpend;

Ontvangt het hoofdberoep evenals het incidenteel beroep;

Bevestigt de beschikkingen van het aangevochten vonnis waar de eis van de N.V. de Belgische Phenix ontvankelijk doch ongegrond wordt verklaard en afgewezen wordt, met veroordeling van deze maatschappij tot de kosten in eerste aanleg van het door haar ingeleid hoofdgeding; en ook waar de eis in tussenkomst van «De Voorzienigheid» ontvankelijk wordt verklaard en de polis dezer onderlinge verzekering nr. 10.584, op 21 januari (en niet «september» zoals bij vergissing geschreven werd) 1959, geldig en van kracht wordt verklaard;

Doet voor al het overige het aangevochten vonnis te niet; wijzigende dienaangaande:

— zegt voor recht dat de polis dd. 23 mei 1961 met de Belgische Phenix afgesloten, zonder voorwerp en daarom onbestaanbaar is;

— veroordeelt de N.V. Belgische Phenix tot al de overige gerechtskosten in eerste aanleg, geding in tussenkomst inbegrepen, waarover hoger nog niet werd beslist; veroordeelt de N.V. Belgische Phenix tot al de gerechtskosten in beroep.

HOF VAN BEROEP TE GENT

3de Kamer. — 22 november 1968.

Voorzitter: M. De Prêter.

Raadsheren: M.M. Moerenhout en Verhegge.

Advokaat-generaal: M. Bonte.

Advokaat: Mr. Dewever (Wakken).

Arbeidsbescherming. — Reglementering. — Inbreuk. — Aflopend misdrijf.

De inbreuk op artikel 1 van het K.B. van 11 februari 1946, gewijzigd bij het K.B. van 27 september 1947, houdende het algemeen reglement op de arbeidsbescherming, en beteugeld door art. 2 van de wet van 5 mei 1888, is een aflopend misdrijf.

Elke daad van exploitatie van een als gevaarlijk, ongezond of hinderlijk gerangschikte inrichting, maakt er de oprichting van uit en is een inbreuk op voormelde bepalingen, indien deze exploitatie geschiedt zonder voorafgaande machtiging van de bevoegde administratieve overheid. Zij is een nieuw strafbaar misdrijf wanneer zij geschiedt sinds de datum waarop, wegens een gelijkaardige inbreuk, de veroordelingsbeslissing in kracht van gewijsde is gegaan.

In zake O.M. t./ Maes, Monica.

Overwegende dat de beklaagde en het Openbaar Ministerie tijdig en in regelmatige vorm hoger beroep hebben ingesteld;

I. - *Exceptio obscuri libelli en schending van de rechten van de verdediging:*

Overwegende dat deze exceptie van niet ontvankelijkheid van de strafvordering door de beklaagde voor de eerste rechter in limine litis opgeworpen werd;

Overwegende dat uit de dagvaarding door gerechtsdeurwaarder Vandenbulcke op 18-11-1967 aan de beklaagde (woonplaats) betekend, blijkt dat de feiten voor dewelke zij vervolgd wordt omschreven werden in het gerechtsbevel gevoegd bij deze dagvaarding en er deel van uitmakend, en waarvan aan de beklaagde « sprekende met haar moeder, zo verklaard » afschrift werd gelaten (stuk 22);

Overwegende dat de beklaagde derhalve wel kennis had van de haar tenlaste gelegde feiten, zij er zich bij besluiten vóór de eerste rechter neergelegd over heeft verdedigd, en dat de rechten van de verdediging niet werden geschonden;

dat de strafvordering ontvankelijk is;

II - *Ten gronde:*

Overwegende dat de beklaagde vervolgd wordt om te Dentergem tussen 26-6-1967 en 14-11-1967 een inrichting voor nickelage en chromage die als gevaarlijk, ongezond of hinderlijk is gerangschikt, te hebben opgericht of veranderd zonder voorafgaande machtiging van de bevoegde administratieve overheid, feit gepleegd in staat van herhaling, d.i. binnen twaalf maanden sedert de veroordeling in kracht van het gewijsde gegaan tegen haar wegens soortgelijk misdrijf uitgesproken door de correctionele rechtbank te Kortrijk op 26 juni 1967;

Overwegende dat hogervermelde veroordeling van 26-6-1967 tegen de beklaagde uitgesproken werd om te Dentergem tussen 30-9-1966 en 24-4-1967 ditzelfde nickelage en chromage bedrijf te hebben opgericht of veranderd zonder voorafgaande machtiging van de bevoegde administratieve overheid;

Overwegende dat de inbreuk op art. 1 van het K.B. van 11-2-1946 gewijzigd bij het K.B. van 27-9-1947 en beteugeld door art. 2 van de wet van 5-5-1888, een aflopend misdrijf is;

dat de feiten voor dewelke de beklaagde thans terecht staat niet dezelfde zijn als degene voor dewelke zij op 26-6-1967 veroordeeld werd;

Overwegende dat elke daad van exploitatie van deze als gevaarlijke, ongezonde of hinderlijke gerangschikte inrichting, de oprichting ervan uitmaakt en een nieuwe inbreuk is op art. 1 van het K.B. van 11-2-1946; (Cassatie 21-1-1918, Pas. I - 197; Lenaerts « Gevaarlijke, ongezonde hinderlijke inrichtingen » Administratief Lexicon o.m. nr. 115);

Dat de feiten aan de beklaagde tenlaste gelegd door het onderzoek en de behandeling van de zaak vóór het Hof bewezen zijn gebleken, als eenzelfde strafbaar plegen voorkomen en slechts aanleiding geven tot de toepassing van één straf;

dat de straf door de eerste rechter uitgesproken naar het oordeel van het Hof in de mate zoals hierna nader bepaald dient verminderd te worden;

Overwegende dat het Hof de beweegredenen van de eerste rechter bijtreedt en overneemt;

Op deze gronden;

Het hof, rechtdoende op tegenspraak;

Gelet op de wetsbepalingen door de eerste rechter aangeduid, en op het art. 4 van de wet van 5-5-1888; art. 24 der Wet van 15 juni 1935 en art. 211 van het Wetboek van strafvordering, alle wetsbepalingen door de Heer Voorzitter ter terechtzitting aangeduid;

Bevestigt dat het bestreden vonnis mits deze enkele wijziging dat de straf door de eerste rechter uitgesproken verminderd wordt tot een geldboete van honderd frank, verhoogd met 190 deciem en aldus gebracht op tweeduizend frank;

Beveelt dat bij gebreke aan betaling binnen de door de wet bepaalde termijn deze geldboete zal mogen vervangen worden door een gevangenisstraf van een maand;

Veroordeelt de beklaagde in de kosten van de aanleg gevallen aan de zijde van het Openbaar Ministerie en begroot op 774 frank.

CORRECTIONELE RECHTBANK BRUGGE

Zesde Kamer. — 8 november 1968.

Alleensprekend rechter:

M. Bon. Jacques de Crombrughe de Looringhe.

O.M.: M. Ph. Goeminne.

Advokaten: Mrs. Van Malleghem en Smetrijns (Gent)

Afpersing - Grootwarenhuis - Zelfbediening - Diefstal - Op heterdaad betrapte dieven. - Geen klacht noch verzoek om tussenkomst van politieke diensten - Eis tot betaling van onrechtmatige voordelen, onder bedreiging van klacht bij het parket.

Pleeft afpersing de houder van een grootwarenhuis met zelfbediening, die er zich niet toe beperkt de aldaar op heterdaad van diefstal betrapte klanten niet aan te klagen aan de politie of de rijkswacht mits betaling van de prijs van de gestolen voorwerpen, maar bovendien, tot vergoeding van het verlies geleden door menigvuldige diefstallen waarvan de daders onbekend gebleven zijn, van deze klanten, onder bedreiging van

aangifte van de vastgestelde diefstal aan het parket, de uitkering eist en bekomt van onrechtmatige en bovenmatige voordelen in geld hetzij in speciën, hetzij onder vorm van ristornozegels of ondertekening van een schuldbekentenis.

In zake O.M.t/D., H. en D., V.

Overwegende dat, al ware het bewijs geleverd, quod non, dat beklaagden jaarlijks een verlies ondergaan van 800.000 fr. tot 1.200.000 fr. gevolg van veelvuldige diefstallen waarvan de daders onbekend gebleven zijn, zij niettemin het recht niet hebben voormelde bedragen terug te eisen van enkele, op heterdaad van diefstal betrapte, cliënten;

Overwegende dat, zo zij iemand op diefstal betrappen zij om betaling van het gestolen voorwerp kunnen aandrigen; dat, zo zij van oordeel zijn dat deze betaling de schade door de diefstal veroorzaakt niet goedmaakt, zij steeds gerechtigd zijn bij de bevoegde rechtbanken een volwaardige schadeloosstelling te vorderen;

Overwegende dat al wat zij, daarenboven, buiten de wet om, ten nadele van bepaalde dieven opeisen, als onwettige voordelen moet aanzien worden;

Overwegende dat uit het onderzoek voldoende gebleken is dat gedaagden in de mate opgegeven door de dagvaarding, dergelijke onwettige voordelen in geld of onder vorm van ristornozegels van bepaalde cliënten bekomen hebben, en dat zij om dit te bekomen geweld of minstens bedreigingen gebruikt hebben.

Overwegende dat de feiten sub. littera A, 1 tot en met 7 ten laste gelegd van D., H. gebleken zijn.

Overwegende dat uit het onderzoek en meer bepaaldelijk uit de verklaring ter zitting van 25-10-1968 van adjudant Van Beeck blijkt dat D., H. de hoofdrol speelt in de zaak, en dat het dus billijk voorkomt wat de toemeting van de straf betreft, D., H. zwaarder te bestraffen dan D., V.

Overwegende dat er uit de omstandigheid der zaak blijkt dat de feiten voorzien onder litt. A, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 door de beklaagde gepleegd werden met eenzelfde misdadig inzicht, zodat er maar één straf dient uitgesproken te worden overeenkomstig art. 65 van het strafwetboek.

Overwegende dat er uit de omstandigheden der zaak blijkt dat de feiten voorzien onder litt. B, 1, 2 door de tweede beklaagde gepleegd werden met eenzelfde misdadig inzicht, zodat er maar één straf dient uitgesproken te worden overeenkomstig art. 65 van het strafwetboek.

Overwegende dat er ten gedinge ten voordele van gedaagde verzachtende omstandigheden bestaan wat betreft de feiten.

Overwegende dat de eerste en tweede gedaagden tot alsnu van goed gedrag geweest zijn en nog geen veroordelingen ondergaan hebben tot een criminele straf of tot een hoofdgevangenisstraf van meer dan zes maanden en dat de Rechtbank de hoop koestert dat de gedaagden zich in het vervolg niet meer plichtig zullen maken aan feiten van dezelfde aard.

Om deze redenen;

en gezien artikelen 40, 468, 470, 79, 80, 82, 84, 65, 50 van het strafwetboek; 1382, 1383 van het B.W.; 367 van het wetboek van rechtspleging in strafzaken, gewijzigd door art. 4 der wet van 23 oogst 1919; art. 44, 45 wetboek van strafrecht; art. 8 en 14 § 1 wet 29 juni 1964;

art. 2 wet van 23-8-1919;

art. 1 der wet van 5-3-1952;

artt. 11, 12, 14, 31, 35, 36, 37 en 41 der wet van 15-6-1935; artt. 162, 182, 184, 189, 190, 130, 194, 195 van het wetboek van rechtspleging in strafzaken, welke door de Voorzitter aangeduid zijn geworden;

De rechtbank,

bij toepassing van bovenberoepene wetsbepalingen verwijst:

de eerste beklaagde op tegenspraak hoofdens de feiten A, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 tot een gevangenisstraf van 2 maanden en een geldboete van 100 fr.;

de tweede beklaagde, op tegenspraak, hoofdens de feiten B, 1, 2 in een gevangenisstraf van 1 maand en een geldboete van 100 fr.;

en verwijst de eerste en de tweede beklaagden solidairlijk tot de kosten van het geding begroot in het geheel op: 2.073 fr.

Zegt bij toepassing van art. 1 der wet van 5 maart 1952 hierboven reeds ingeroepen voormelde geldboete met 190 deciemmen verhoogd worden en aldus gebracht op 2.000 fr. ieder.

Beveelt dat bij gebreke aan betaling binnen de tijd door de wet bepaald voormelde geldboete zal vervangen worden door een gevangenisstraf van een maand voor iedere boete van 2.000 fr.

En gelet op art. 8 en 14 wet van 29 juni 1964 gelast dat de tenuitvoerlegging van onderhavig vonnis, alleen wat betreft de hoofdgevangenisstraf van 2 maanden lastens de eerste beklaagde, alsook alleen wat de hoofdgevangenisstraf van een maand betreft lastens de tweede beklaagde, zal worden uitgesteld voor een duur van 3 jaar, uitstel dat van rechtswege zal herroepen worden ingeval gedurende de proeftijd een nieuw misdrijf gepleegd is, dat veroordeling tot een criminele straf of correctionele hoofdgevangenisstraf van meer dan twee maanden zonder uitstel ten gevolge heeft gehad.

.....

BURGERLIJKE RECHTBANK TE GENT

1e Kamer. — 14 oktober 1968.

Voorzitter: M. Serck.

Rechters: M.M. Colle en De Wulf.

Advocaten: Mrs. De Baeck, Martens, Van Cauwelaert, Denys en Baert.

Radio en televisie. — Interview. — Rechten van de geïnterviewde.

Hij die een interview heeft toegestaan, mag zich onverschillig of het zijn openbaar dan wel zijn privé leven betreft, steeds verzetten tegen een uitzending die niet integraal het interview weergeeft, nu toch hij het volstreekte recht heeft te eisen dat zijn gedachte zou worden weergegeven zoals hij ze zelf heeft uitgedrukt en niet zoals ze door een ander door verkorting of bijeenbrengen met andere gesprekken op eigen manier is voorgesteld.

Van den Daele t. B.R.T.

Overwegende dat de eis ertoe strekt:

a) de verweerster te doen veroordelen: 1°) om aan eiser « te betalen voor morele en materiële schade » de som van 1 frank onder voorbehoud van verhoging pendente lite; 2°) om, « op haar kosten, op een datum door

de rechtbank vast te stellen, het uit te spreken vonnis integraal voor te lezen om 20.30 u. via de Nederlandse televisieuitzendingen, op straffe van een schadevergoeding van 100.000 fr., vermeerderd met de gerechtelijke interesten » ;

b) de eiser toe te laten om op kosten van de verweerster « het uit te spreken vonnis te laten publiceren in drie Nederlandstalige Belgische dagbladen, door (de eiser) zelf te kiezen, binnen (één) maand na het uit te spreken vonnis » ;

Kosten invorderbaar op eenvoudig vertoon van factuur ;

c) de verweerster verbod te doen opleggen « ooit nog gebruik te maken van (eisers) woord en beeld in voormelde toon- of filmband, op straffe van een schadevergoeding als naar rechte » ;

d) de verweerster te doen veroordelen tot alle kosten en het vonnis uitvoerbaar te doen verklaren bij voorraad, de eiser hebbende de « eis geschat op meer dan 25.000 frank wat aanleg en bevoegdheid betreft in ieder deel en tegenover iedere partij » ;

Overwegende dat de door de eiser gestelde feiten samengevat mogen worden als volgt :

— op 10 februari 1967 heb ik aan de BRT-reporter M. De Wilde een interview toegestaan om mede te werken aan een uitzending « Structuur van de Electriciteitssector » ;

bij de gestelde vragen echter, werd ik gewaar dat — ondanks de BRT-reporter het tegenovergestelde verzekerde — vooral de prijs van de electriciteit, en zulks met een vooraf bepaalde stelling was behandeld, zodat ik er dus op stond :

a) dat mijn medewerking verleend werd met de waarborgen van een persgesprek, d.w.z. zoals ik aan de heer De Wilde uiteengezet heb, dat een journalist me steeds vóór de publicatie de bewerkte tekst voor nakering dient voor te leggen ;

b) dat de te stellen vragen me een paar dagen vóór de opname zouden worden toegezonden ;

c) dat in principe, d.w.z. behalve taalmoeilijkheden, slechts leden van het controle-comité zouden medegeïnterviewd worden ;

— daar ik echter geen uitnodiging tot nakering ontving, schreef ik zelf aan de directeur-generaal, de heer Van den Bussche, over de nakering en verzocht ik hem om een onderhoud ;

— tijdens het onderhoud met de directeur-generaal werd de « vorm van nakering besproken en, na informatie bij de technische bevoegde diensten, (werd) bepaald dat... het beeld wat kleiner zou zijn dan bij de gewone uitzendingen, wat wel impliceert dat (me) zo toon- als beeldband zou geprojecteerd worden ter nakering » ;

— ten slotte werd ik op 27 februari 1967 voor de nakering uitgenodigd, doch, tegen alle genomen afspraken en gestelde voorwaarden in, werd me alleen de bandopname ten gehore gesteld, doch niet « de bewerkte toonband », er werd ook niet gezegd dat « welkdanige beeldband zou worden vertoond » ;

— nu toch de voorwaarden van het interview niet waren nageleefd, verzocht (ik) dat (mijn) interview volledig uit de reportage zou weggelaten worden ;

— hoewel de reporter De Wilde die weglating aanvaard had, met dien verstande nochtans dat aan de TV-kijkers zou medegedeeld worden dat ik « geweigerd had aan de betrokken uitzending mede te werken » en niettegenstaande mijn hevige protest bij schrijven dd. 28 februari '67 en nadien bij dagvaarding in kortgeding vóór de voorzitter der Rechtbank van eerste aanleg te Brussel, liet de

verweerster, op 29 maart 1967, om 20.30 uur, toch het interview zonder nakering uitzenden ;

Overwegende dat de eiser in rechte stelt, dat de verweerster aldus gehandeld heeft in strijd met de genomen afspraken en met het recht van ieder persoon om zich tegen de reproductie van zijn woord en beeld te verzetten, zodat haar aansprakelijkheid voor de door hem, eiser, opgelopen morele en materiële schade in het gedrang komt ;

Overwegende dat de verweerster eisers stelling, zowel in feite als in rechte, betwist en in haar eerste conclusie tot de afwijzing van de eis concludeert ;

Dat, meer bepaald, de verweerster betwist, « dat er overeengekomen werd, dat zij de eiser de mogelijkheid zou geven tot nakering van de manier waarop het door hem gesproken woord en beeld was bewerkt en ingelast tussen de interviews van de andere ondervraagde personen » ;

Overwegende dat de verweerster van haar kant stelt :

— dat de eiser vrijwillig heeft medegewerkt aan een interview, waarvan de vragen hem ter kennis werden gebracht ; dat hij op 27 februari 1967 het interview heeft kunnen nakeren ;

— dat, geïnterviewd als politicus over een aangelegenheid die tot zijn speciale ambtsbeslommeringen behoort en, derhalve, vreemd is aan zijn privé-leven, de eiser geen recht heeft op privacy als persoonlijkheidsrecht ;

— dat zij, verweerster, in het tegenovergesteld geval haar uitzendingen zou moeten onderwerpen « aan de censuur van personen die haar informatie verstrekken in het raam van hun openbare functie » en aldus in « een van haar meest fundamentele opdrachten, o.m. het verschaffen van informatie, buiten alle censuur om, zou belemmerd worden » ;

— dat in elk geval « de eiser in gebreke blijft enige schade te bewijzen » ;

— dat ten slotte de rechtbank ingevolge « het beginsel van de scheiding der machten onbevoegd is om van het geschil kennis te nemen » ;

I - Over de bevoegdheid.

Overwegende dat de eis to doel heeft te doen beslissen of verweerster door het uitzenden, ondanks eisers verzet, van een interview waarin de eiser is betrokken, al dan niet een onrechtmatige daad heeft gepleegd, welke haar aansprakelijkheid ten aanzien van de eiser in het gedrang brengt ;

Overwegende dat het geschil over de gestelde vraag, ingevolge art 92 van de Grondwet, ontegensprekelijk tot de uitsluitende bevoegdheid van de rechtbank behoort ;

Dat het door de verweerster aangehaalde principe van de scheiding der machten, waardoor trouwens in België feitelijk slechts de splitsing der machten kan worden bedoeld (Brants en Ketelaer - De Staatsinrichting van België, uitg. 1937, nrs. 13 en 31), derhalve geen toepassing vindt ;

II - Over de grond.

Overwegende dat indien de eiser weliswaar bewijst, noch aanbiedt te bewijzen, dat hij vooraf heeft bepaald dat hij het bewuste interview slechts onder de bovenvermelde talrijke door hem gestelde voorwaarden heeft toegestaan, de volgende feiten niettemin vaststaan ;

1°) hoewel de eiser op 3 februari 1967 in een spreekkamer van de Senaat door BRT-reporter M. De Wilde werd verzocht op te treden « in een enquête over de structuur van de electriciteit », werd zijn interview feitelijk aangewend tot een BRT-uitzending, betiteld « Ana-

tomie van België - Dure electriciteit», hetgeen volstrekt niet hetzelfde is;

2°) Alvorens tot het interview over te gaan, heeft reporter De Wilde op eisers verzoek hem de naam van van verscheidene deelnemers aan de enquête medegedeeld, doch niet van allen, en zeker niet van politieke tegenstrevers met wie die reporter kon vermoeden dat de eiser niet wenste geïnterviewd te worden;

3°) Afgezien van hetgeen vóór het interview mocht bepaald zijn geweest, heeft de eiser in elk geval onmiddellijk na het interview d.i. te Gent op 10 februari 1967, omstreeks 18.15 u., reporter De Wilde verzocht de «opname van de door hem afgelegde verklaringen te kunnen beluisteren» op een vaste datum, en werd door die reporter beloofd de eiser enkele dagen later daartoe op te bellen;

4°) Van eisers interview, dat een twintigtal minuten heeft geduurd, werden slechts een honderdtal lijnen weerhouden, die dan nog grotendeels in verband werden gebracht met gesprekken uitgaande van anderen dan reporter De Wilde;

Overwegende dat de door de eiser ingeroepen documenten uitgaande van de verweerster hem, volgens de conclusies van de verweerster, werden medegedeeld door een lid van de raad van beheer, zodat ze geenszins wederrechtelijk werden bemachtigd en derhalve uit de debatten niet hoeven te worden geweerd;

Overwegende dat hij die een interview heeft toegestaan, onverschillig of het zijn openbaar dan wel zijn privé leven betreft, zich steeds tegen een uitzending mag verzetten welke niet integraal dit interview weergeeft, nu toch hij het volstrekt recht heeft te eisen, dat zijn gedachte zou worden weergegeven zoals hij ze zelf heeft uitgedrukt en niet zoals ze door een ander, door verkorting of bijeenbrengen met andere gesprekken, op eigen manier is voorgesteld;

Overwegende dat de eiser derhalve, onder de bovenvermelde omstandigheden, er zeker toe gerechtigd was, zich te verzetten tegen de uitzending van uitknipsels van het door hem toegestane interview, zonder te hebben mogen naken, hoe en in verband met welke bewoordingen die uitknipsels werden aangewend;

Dat de verweerster ertoe verplicht was, ofwel de door de eiser opgelegde nakering van toon een beeld te aanvaarden, ofwel van de uitzending der uitknipsels van zijn interview af te zien (Raad van State Arr. nr 10.994 d.d. 10 nov. 1964 — Verzameling p. 941);

Overwegende dat de verweerster derhalve wederrechtelijk eisers verzet is voorbij gegaan, zodat zij voor de aldus door de eiser opgelopen schade moet instaan;

Overwegende dat de eiser niet bewijst dat hij enige stoffelijke schade heeft ondergaan;

Dat hij tevergeefs inroept dat hij door de schuld van de verweerster tot «procedurale handelingen» gedwongen werd, nu toch ingevolge een vaste rechtspraak, behalve in geval van tergend en roekeloos verweer, hetgeen in casu is uitgesloten, de bezwijkende partij, uit hoofde van het proces, tot geen andere vergoeding dan de bij artikel 130 Wb.B.Rpl. bedoelde proceskosten is gehouden;

Overwegende echter dat de verweerster heel ten onrechte de door de eiser ten gevolge van haar foutieve handelwijze geleden extra-patrimoniale schade betwist, nu toch eisers gedachte tegen wil en dank aan het publiek niet op dezelfde wijze werd voorgesteld als degene waarop hij ze zelf heeft uitgedrukt;

Dat de eis derhalve gegrond voorkomt, voor zover hij, wegens die schade, de betaling van een symbolische frank, het integraal voorlezen door de verweerster van het on-

derhavige vonnis en het verbod om nog eisers woord en beeld in het bewust interview te gebruiken beoogt;

Dat de gevorderde publicatie in kranten echter beperkt moet worden tot één krant en bovendien slechts toegelaten mag worden voor zover de verweerster in gebreke mocht blijven het vonnis te laten voorlezen;

Op die gronden;

De rechtbank;

Gelet op de artt. 2,37 en 41 der wet van 15 juni 1935 op het taalgebruik in gerechtszaken;

Alle andere conclusies van de hand wijzend;

Verklaart zich bevoegd om van het geschil kennis te nemen;

Verklaart de eis ontvankelijk;

Rechtdoende, veroordeelt de verweerster om aan de eiser één frank te betalen als vergoeding van de door hem opgelopen extrapatrimoniale schade, met uitsluiting van stoffelijke schade;

Veroordeelt de verweerster om binnen drie weken na de uitspraak van het onderhavige vonnis, zoniet binnen acht dagen na de betekening van dit vonnis, omstreeks 20,30 uur, via de Nederlandse Televisieuitzendingen, op haar kosten integraal de tekst van de grosse van het onderhavige vonnis te laten voorlezen, op straffe van een schadevergoeding te moeten betalen van vijftientwintig duizend frank;

Legt de verweerster verbod op, om voortaan nog van eisers woord en beeld in het bewust interview betiteld «Dure Elektriciteit» gebruik te maken;

Laat bovendien de eiser toe om het onderhavige vonnis integraal in één door hem gekozen Belgische krant op kosten van de verweerster te laten publiceren, doch enkel in geval zij in gebreke mocht blijven het onderhavige vonnis in de bovenvermelde voorwaarden te laten voorlezen;

Bepaalt dat de publicatiekosten in dit geval invorderbaar zullen zijn op enkel vertoon van de gekwiteerde facturen van de uitgever;

Veroordeelt de verweerster in de kosten;

Verklaart het onderhavige vonnis uitvoerbaar bij voorraad niettegenstaande iedere voorziening en zonder borgstelling, behoudens wat de kosten aangaat.

NOOT

Er is hoger beroep aangetekend.

BURGERLIJKE RECHTBANK TE HASSELT ZETELEND IN ZAKEN VAN KOOPHANDEL

2e Kamer. — 7 juni 1967.

Voorzitter: M. Pexsters.

Rechters: M. Schroe en Mevr. Vanstreels.

Advocaten: Mrs. Knops en Dieryck.

Bankrekening. — Rekening-courant. — Verrekening van checks. — Checks niet gedekt. — Vernietiging van de creditpost door de bankier toegelaten. — Regresvordering niet nodig.

1. Een houder van een rekening-courant onder vorm van kredietopening bij een bank geeft checks in, die hij in betaling ontving voor in het buitenland geleverde goederen. De bank krediteert zijn rekening-courant zonder voorbehoud tot beloop van de check-bedragen.

De checks blijken bij aanbieding niet gedekt te zijn en de bank vernietigt de creditpost met terugwerken-de kracht op rechtmatige wijze. De bank is niet verplicht een regresvordering in te stellen. De verrekening van handelseffecten op rekening-courant is voorwaardelijk, onder de ontbindende voorwaarde van betaling van het handelseffect door de schuldenaar op de vervaldag. Het voorbehoud van de bank is geïmplieerd in de aard van de bankverrichting zelf.

2. Het niet vooraf telefonisch informeren of er dekking is voor de check door de bank die de verrekening doet op rekening-courant, is geen kontraktuele of quasi-delictuele fout.
3. Checks zonder aanduiding van plaats van betaling zijn betaalbaar in de woonplaats van de betrokkene. Voor een check uitgegeven in Duitsland en betaalbaar in Duitsland die door een Belg wordt ingeleverd in een Belgische bank ter verzilvering is de aanbiederstermijn twintig dagen vanaf de uitgifte. (art. 29 al. 4 van de wet van 1 maart 1961).

Sch... t./ Krb...

Gelet op de inleidende dagvaarding de dato 14 december 1965 van het ambt van gerechtsdeurwaarder R. De Beckker met standplaats te Antwerpen, Tolstraat 29;

Overwegende dat de eis er toe strekt verweerster te horen zeggen voor recht:

In hoofdorde:

1. dat de door haar gedane tegenboeking van 1.096.450 frank en de door haar gedane afhoudingen van 5 % sinds 15 juli 1965 op verzoekers rekening 5673/01 gedane crediteringen of 211.511 frank nietig zijn;

2. dat de door haar aangerekende intresten op het gedebiteerd bedrag van 1.096.450 frank of 42.947 frank nietig en van generlei waarde zijn, gedaagde te horen veroordelen aan aanlegster voornoemde bedragen terug te betalen;

3. gedaagde zich daarenboven te horen veroordelen een schadevergoeding aan aanlegger te betalen ten belope van de tegenwaarde aan de hoogste koers van de dag der betaling van 13.322 DM, geraamd op 167.500 frank, alsook de geleden schade aan leeggoed geraamd onder voorbehoud van vermeerdering of vermindering in de loop van het geding op 100.000 frank;

In bijkomende orde:

gedaagde zich te horen veroordelen om aan verzoeker te betalen een schadevergoeding van 1.618.408 frank onder voorbehoud van vermeerdering of vermindering in de loop van het geding, met de vergoedende, de gerechtelijke interesten en de kosten;

Gelet op het tussenvonnis dezer rechtbank van 22 maart 1967 dat een heropening der debatten beval, omdat partijen na de sluiting der debatten opmerkingen maakten en bescheiden bijbrachten;

In Rechte:

Overwegende dat de eis ontvankelijk is;

Ten gronde:

Overwegende dat aanlegger zijn eis steunt op de stelling dat verweerster, als bank, niet gerechtigd was bij niet-betaling door de betrokkene van de door aanlegger bij verweerster ingegeven checks bij gebrek aan provisie door de trekker van de check, de rekening-courant door verweerster ten voordele van aanlegger geopend, van rechtswege te debiteren door tegenboeking van de check-

bedragen, waarvoor deze rekening bij ingifte van de checks was gecrediteerd geworden;

Dat hij zijn stelling juridisch aldus motiveerde:

a. de ingifte der checks door aanlegger aan verweerster gebeurde door gewoon endossement, niet door endossement ter incasso. De rekening-courant van aanlegger werd bij ingifte der handelseffecten gecrediteerd zonder enig voorbehoud — zodat het in feite een overdracht van eigendom der titels betrof, zodat verweerster geen ander verhaal had tegen aanlegger dan dat van de houder van een check tegen de endossant bij niet-betaling door betrokkene, t.t.z. de gewone regresvordering;

b. dat in casu dergelijke regresvordering door verweerster onmogelijk was, vermits niet aan de wettelijke voorwaarden werd voldaan, zijnde: 1. het effect moet tijdig worden aangeboden; 2. de weigering tot betaling moet vastgesteld worden; 3. aan de endossanten en de trekker moet kennis gegeven worden van de niet-betaling;

c. in casu beging verweerster door nalatigheid van haar aangestelden een fout die haar quasi-delictuele aansprakelijkheid teweegbrengt;

In feite:

Aanlegger was houder van een kredietopening bestaande uit voorschotten op rekening-courant bij verweerster.

Tussen 25 juni 1965 en 2 juli 1965 gaf aanlegger zeven gekruiste checks in aan verweerster, die hij als betaling had ontvangen voor verscheidene opeenvolgende leveringen van aardbeien aan de heer Heinrich uit Wuppertal. De heer Heinrich had deze checks getrokken op zijn bankier, de Stadtparkasse te Wuppertal, waar hij een depositorekening had.

Het totaal bedrag der kwestieuze checks bedroeg 83.691,32 Duitse-Mark. Vooraf had aanlegger reeds drie leveringen aardbeien gedaan en de daarvoor gegeven checks werden door de betrokken bank betaald, de laatste check droeg als datum van uitgifte 23 juni 1965. Voor alle ingegeven checks gaf verweerster direct krediet aan aanlegger op diens rekening-courant. Verweerster endosseerde de kwestieuze checks op haar beurt aan haar Duitse korrespondent, de Rheinische Girozentrale und Provinzialbank Düsseldorf — bij aanbieding aan de betrokken bankier, Stadtparkasse Wuppertal, werd betaling geweigerd omdat de depositorekening Heinrich geen tegoed meer had. Aanlegger beweert dat diezelfde rekening van Heinrich op 28 juni 1965 nog een tegoed had van 74.000 DM en dat verweerster contractueel, tenminste quasi-delictueel dient verantwoordelijk gesteld voor het financieel verlies, ingevalge laattijdige aanbieding der checks en laattijdige kennisgeving van de niet-betaling aan aanlegger, het niet uitvoeren van zijn bankiersverplichtingen als een bonus pater familias, waardoor de geleden schade tenminste ten dele had kunnen voorkomen worden door het stopzetten van de latere leveringen.

Dat aanlegger aanvoert dat de tegenboeking op het debet van de niet-betaalde checks door verweerster in ieder geval wederrechtelijk gebeurde, voor de schade door aanlegger geleden.

Overwegende dat in casu er geen betwisting is dat aanlegger bij verweerster een kredietopening had onder de vorm van voorschotten op lopende rekening;

Overwegende dat de boeking op credit en de tegenboeking op debet der niet-betaalde checks moet onderzocht worden in het licht van de techniek der rekening-courant;

Overwegende dat deze niet door de wet geregeld is zodat de gewone bank- en handelspraktijk dient onderzocht, zoals die bevestigd is door rechtsleer en rechtspraak;

Overwegende dat bij rekening-courant het credit dat voortspruit uit de uitgifte van een handelseffect, een voorwaardelijk karakter heeft;

« Het credit dat aan de remittent toegestaan wordt door de bankier is maar voorwaardelijk » - « L'entrée en compte courant n'a lieu que sauf rentrée ». Inderdaad : de clause « behoudens incassering » wordt ondervestaan bij iedere inschrijving op de rekening-courant, en is een ontbindende voorwaarde;

Door de rugtekening werd de bank eigenaar van de check. Doch door deze rugtekening heeft de remittent de betaling van de check gewaarborgd, daarom heeft de bank de remittent gecrediteerd. Is de check niet betaald geworden dan is de remittent zijn verbintenis niet nagekomen. De houder van de check, in casu de bank, is gerechtigd zich jegens hem te ontbinden en met terugwerkende kracht de creditpost te vernietigen (Fredericq, Beginselen Belg. Handelsrecht, I, p. 487, met aangehaalde rechtspraak);

Overwegende dat de rechtspraak een duidelijk onderscheid maakt tussen : enerzijds effecten overgemaakt ter incasso (effets remis à l'encaissement) waar de remittent slechts opdracht tot inning geeft en waar de bankier slechts schuldenaar wordt van het credit op het ogenblik dat hij effectief de waarden heeft geïncasseerd, en anderzijds de verrekening der handelseffecten (l'escompte d'effets de commerce), waar de bankier het effect in eigendom ontvangt en een onmiddellijk credit (crédit direct) geeft aan de remittent, alhoewel de bankier de effecten slechts later zal incasseren, zodat de bankier hier een provisie verschaft, onder de ontbindende voorwaarde echter van betaling door de schuldenaar van het effect op de vervaldag;

Overwegende dat het in casu zonder twijfel een verrekening van handelseffecten betreft op de lopende rekening van aanlegger zodat het expliciet voorbehoud van de bank op de rekeninguittreksels niet nodig was, gezien dat voorbehoud geïmpliceerd is in de bankverrichting zelf. Overwegende dat bijgevolg uit hoofde van de natuur van de bankverrichting verweerster gerechtigd was tot tegenboeking in debet van rechtswege, toen de ingegeven checks niet voldaan werden door de betrokkene;

Overwegende dat verweerster als bankier gelast was met de inning der checks. Dat zij dit mandaat diende uit te voeren als een bonus pater familias;

Overwegende dat zij in casu ingevolge art. 29, al. 4, van de wet van 1 maart 1961 de checks diende aan te bieden binnen de twintig dagen, termijn die begon te lopen vanaf de dag der uitgifte der checks. Dat het immers checks betrof, uitgegeven te Wuppertal en bij gebrek aan speciale vermelding betaalbaar te Wuppertal, de plaats aangegeven naast de naam van de betrokkene : « Stadsparkasse Wuppertal »;

Dat de woonplaats van de begunstigde R. Schevenels niet werd vermeld, doch dat deze in België woont, en deze check in België op de bank van verweerster ingaf, zodat de check dient beschouwd als een check getrokken in Duitsland en betaalbaar in Duitsland, doch dienend voor circulatie in het buitenland (Europa), zodat de aanbestedingstermijn van twintig dagen moet aanvaard worden;

Overwegende dat alle checks de protest vervangende verklaring dragen : « vorgelegt am... ». Dat bijgevolg de checks met data van uitgifte :

25-6-1965 werden « vorgelegt » of aangeboden op	5-7-1965
28-6-1965 werden « vorgelegt » of aangeboden op	5-7-1965
geen dat. werden « vorgelegt » of aangeboden op	5-7-1965
29-6-1965 werden « vorgelegt » of aangeboden op	6-7-1965
30-6-1965 werden « vorgelegt » of aangeboden op	13-7-1965
1-7-1965 werden « vorgelegt » of aangeboden op	13-7-1965
2-7-1965 werden « vorgelegt » of aangeboden op	9-7-1965

zodat voor alle checks de bank de aanbestedings- en de protesttermijnen nakwam;

Overwegende dat ingevolge art. 42 van de wet op de check de houder van de check moet kennis geven van de niet-betaling aan zijn endossant binnen de vier dagen;

Elke endossant moet binnen de twee werkdagen na ontvangst van de kennisgeving de niet-betaling aan zijn endossant ter kennis brengen;

In casu moest verweerster dus twee dagen na ontvangst van de kennisgeving van haar Duitse korrespondent de aanlegger in kennis stellen. Doch hetzelfde wetsartikel voorziet dat het niet-doen van de kennisgeving binnen de termijn geen verval van recht meebrengt doch dat bij voorkomend geval men kan gehouden zijn tot vergoeding der schade spruitende uit de nalatigheid;

Overwegende dat zo verweerster niet tijdig de kennisgeving zou doorgestuurd hebben, hetgeen zij betwist, in elk geval deze nalatigheid niet de oorzaak kan zijn van de financiële verliezen door aanlegger geleden, daar de laatste door hem ingegeven check als datum van uitgifte draagt 2 juli 1965, terwijl de eerste protestvervangende verklaring bij de aanbesteding en niet-betaling dateert van 5 juli 1965;

Overwegende dat de bank bijgevolg niet kan verweten worden haar contractuele verplichtingen voortspruitende uit het inningsmandaat niet te hebben vervuld als een bonus pater familias, zodat haar geen contractuele verantwoordelijkheid treft;

Overwegende dat aanlegger verweerster verwijt niet vooraf telefonisch te hebben geïnformeerd of de checks dekking hadden en ten onrechte gunstige financiële inlichtingen te hebben gegeven over de trekker der checks, de heer Heinrich te Wuppertal;

Overwegende dat de financiële inlichtingen door de Kredietbank ontvangen en door deze aan aanlegger overgemaakt, niet wegnemen dat de houder van een banktegoed zoals de heer Heinrich was, ten allen tijde zijn tegoed volledig kan opnemen, hetgeen noch de Kredietbank noch de Duitse Bank kon voorzien of beletten;

Overwegende dat verweerster terecht doet opmerken dat aanlegger, zo hij absolute zekerheid wilde hebben over de dekking der checks van zijn cliënt, een « certified check » of documentair krediet had moeten eisen, waardoor betrokkene gerechtigd is de provisie van die check bij haar te blokkeren;

Overwegende dat verweerster hier bijgevolg geen fout kan ten laste gelegd worden;

Overwegende dat het vooraf telefoneren of een check dekking heeft een service is die een bank in bepaalde gevallen wel verstrekt, hetzij op verzoek van de ingever van de check, hetzij de bank zich een check laat endosseren door iemand die bij haar geen houder van een rekening is, zodat in dat geval de bank moeilijkheden zou hebben bij een eventuele regresvordering;

Dat in casu de bank altijd kon tegenboeken op de rekening-courant van aanlegger, zodat zij persoonlijk geen belang had bij het telkens kostelijk en tijdrovend telefoneren naar het buitenland, hetgeen ook praktisch onmogelijk is voor alle inkomende checks;

Dat aanlegger zelf om deze service had dienen te vragen, gezien hij de enige belanghebbende was;

Overwegende dat ook bij telefonische bevestiging van de betrokkene dat er dekking van de check is, de aanbesteding van de check slechts dagen later kan gebeuren en dat intussen de houder van een deposito-bankrekening zijn tegoed altijd kan afhalen, waartegen de betrokkene zich niet kan verzetten, tenzij het een certified check betreft, zodat een dergelijke telefonische bevestiging van dekking geen reële zekerheid biedt;

Overwegende dat bijgevolg geen contractuele, noch een

quasi-delictuele aansprakelijkheid in hoofde van aanlegger kan weerhouden worden ;

Dat het aannemen door verweerster van de niet-gedateerde check ten bedrage van 19.441 DM, t.t.z. het crediteren van de rekening-courant met dit bedrag geen contractuele of quasi-delictuele verantwoordelijkheid van verweerster daarstelt. Dat een dergelijke check zonder datum, juridisch geen check is doch een handelseffekt dat een schuldenkenning inhoudt en bijgevolg voor verrekening op de rekening-courant in aanmerking kon komen onder de gewone ontbindende voorwaarde : « betaling door de schuldenaar » ;

Dat trouwens voornoemde niet-gedateerde check niet werd betaald door de betrokkene, niet omdat de datum ontbrak, doch wel omdat er geen provisie was ter dekking ;

Overwegende dat het in casu zonder belang is dat de edossering van sommige checks door aanlegger aan verweerster gebeurde door de handtekening van de echtgenote van aanlegger, dat deze in alle geval is opgetreden als lasthebster van haar man ;

Overwegende dat bijgevolg om voornoemde redenen de hoofdeis en de bijkomende eis van aanlegger ongegrond zijn op alle punten, behalve wat betreft de door verweerster gedane afhoudingen van 5% op de rekening 5673/01 gedane crediteringen en belopende 211.511 frank, dit tot aanzuivering van het debet op de oude rekening 5673 ;

Dat dit deel van de eis door aanlegger wordt gesteund op de bewering dat hij nooit instemde met dergelijke afhoudingen en dat geen akkoord tussen partijen is gesloten dat verweerster tot deze afhoudingen machtigde ;

Overwegende dat gezien de ongegrondheid van de hoofdeis en de bijkomende eis, op de andere punten vaststaat dat de tegenboekingen der niet-betaalde checks door verweerster terecht zijn gebeurd ;

Dat behoudens andere betwistingen over het saldo der rekening-courant nr. 5673, die niet terzake zijnde, aanlegger dus debiteur was op 17 augustus 1965 van een bedrag van 1.813.244 frank, op het ogenblik dat de rekening 5673/01 wordt geopend ;

Overwegende dat verweerster deze afhoudingen van 5 % op de crediteringen op rekening 5673/01 ten voordele van de oude rekening 5673 aanvaardde van 24 augustus 1965 tot 3 november 1965, dat al de kredietnota's hem in die periode toegezonden in het totaal 38 stuks, de melding dragen « overboeking 5 % volgens overeenkomst naar rekening 5673 » ;

Overwegende dat aanlegger niet bewijst ooit geprotesteerd te hebben tegen deze afhoudingen ;

Dat men in casu staat voor een handelsovereenkomst, zodat de uitvoering van de overeenkomst door een partij en de stilzwijgende aanvaarding ervan door de andere partij een vermoeden schept dat als een voldoende bewijs van het bestaan van een akkoord tussen partijen dient beschouwd ;

Overwegende dat bijgevolg niet bewezen is dat aanlegger niet heeft ingestemd met deze operatie « schuldvergelijking gespreid op lange termijn », zodat de eis van aanlegger op dit punt eveneens ongegrond is ;

Gelet op de voorschriften van de art. 2-30 tot 37 der wet van 15 juni 1935, welke werden nageleefd ;

Om deze beweegredenen :

De Rechtbank, dienstdoende Rechtbank van Koophandel, rechtdoende op tegenspraak en in eerste aanleg, alle andere besluiten als niet dienend ter zake afwijzend ;

Verklaart de eis van aanlegger ontvankelijk doch ongegrond ;

Wijst hem bijgevolg af en verwijst hem tot de kosten van het geding.

NOOT. — Dit vonnis werd bekrachtigd door het arrest van het Hof van beroep te Luik op 28 juni 1968.

BURGERLIJKE RECHTBANK TE DENDERMONDE.

5 januari 1968.

Alleenrechtsprekend rechter : D. Maryns.

Openbaar ministerie : M. Schockaert.

Advocaten : Mrs. M. Duerinck en J. Kickx.

Verkeersongeval. — Springen van band. — Gebrek van de zaak. — Art. 1384 B.W.B. — Tegenbewijs. — Schade en schadeloosstelling. — Weeldetaks.

Wanneer een verkeersongeval te wijten is aan de ontploffing van een band, dan blijkt uit deze ontploffing reeds het gebrek van de zaak. Art. 1384 B.W.B. is dus toepasselijk tenzij toeval, overmacht of andermans schuld bewezen wordt.

De weeldetaks is slechts terugvorderbaar mits bewijs van aankoop van een vervangend voertuig.

R. B. en V. H. t./ Belgische Staat
(Ministerie van Landsverdediging).

Overwegende dat tweede aanlegger op 24 oktober 1966 rond 11,15 uur te Oordegem op de auto-snelweg Brussel-Oostende, rijdend in de richting van Oostende, aan het stuur van een personenwagen Chevrolet, in aanrijding kwam met een militaire jeep met aanhangwagen bestuurd door soldaat V., in bevolen dienst en die een dertigtal meter vóór hem in zelfde richting reed ;

Dat bij dit ongeval een vijftal personen gewond en beide betrokken voertuigen beschadigd werden ;

Dat aanleggers het ongeval wijten aan het feit dat bedoeld militair voertuig ineens naar rechts uitweek, verder de grasberm volgde om dan plots in schuine richting terug de rijbaan op te rijden en zo de weg af te snijden aan voormelde personenwagen, die daardoor op de middenberm van de autostrade terecht kwam ;

Dat aanleggers het uitwijken van de jeep toeschrijven aan het springen van de rechter achterband, gevolg waarvan zij verweerder op grond van de artikelen 1382 tot en met 1384 B.W. verantwoordelijk achten ;

Dat zij ook menen dat de voerder van de jeep gemis had aan rijvaardigheid om zijn voertuig niet op de rechter grasberm te hebben gehouden in plaats van het terug naar links op de baan te doen zwenken ;

Dat eerste aanlegster de omnium-verzekeraar is van de wagen bestuurd door tweede aanlegger en beweert in die hoedanigheid een bedrag groot 107.781 fr., ten gevolge van onderwerpelijk ongeval te hebben uitbetaald ;

Dat tweede aanlegger vooropgezet recht te hebben op vergoeding van 5.000 fr. vrijstelling en 2.600 fr. voor gebruiksderiving ;

Dat de vordering van aanleggers ertoe strekt verweerder te horen veroordelen tot betaling ten titel van schadevergoeding :

1) aan eerste aanlegster der som groot in principaal : 107.781 frank ;

2) aan tweede aanlegger van het bedrag groot in hoofdsom : 7.600 frank ;

Overwegende dat uit de gegevens van de in fotokopij

voorgebrachte strafbundel van het Krijgsauditoraat te Gent onder notitienummer 3279/66 blijkt dat de feitelijke omstandigheden van het ongeval zijn zoals hierboven geschetst;

Dat deskundige D., die in opdracht van het Krijgsauditoraat ter plaatse ging, in zijn verslag vermeldt dat de autosnelweg droog lag en in goede staat verkeerde en dat er geen vaste hindernissen op de rijweg voorhanden waren;

Dat hij als advies nopens het oorzakelijk verband met onderwerpelijk ongeval stelt dat er bij de personenwagen Chevrolet geen technische gebreken werden vastgesteld, doch dat de rechter achterband van de jeep gesprongen was, waardoor dit voertuig stuurloos werd;

Dat de deskundige de werkelijke oorzaak van de ontplofing van de defekte band niet kan bepalen maar wel zegt dat geen enkele fout aan de betrokken bestuurders kan worden toegeschreven die het ongeval zou kunnen in de hand gewerkt hebben;

Dat met verweerder en met voornoemde deskundige dient aangenomen dat de militaire voerder, orgaan van de Belgische Staat, geen schuld heeft aan onderwerpelijk ongeval;

Dat het immers niet als een fout tegen hem kan weerhouden worden dat een stuurloos geworden voertuig niet meer gehoorzaamt aan zijn stuurmanoeuvres en bij de minste redresserings- of rembeweging de rijbaan verlaat en de links daarnearbe liggende betonstroken van de autosnelweg gaat dwarsen;

Dat daarentegen de ontplofing van de rechter achterband van de jeep van verweerder wel ten genoegte van

rechte bewezen is en meteen het gebrek van de zaak in de zin van artikel 1384 B.W.;

Dat verweerder verantwoordelijk is voor de schade voortvloeiende uit dat gebrek, behoudens bewijs van toeval of overmacht of schuld van de schadelijder;

Overwegende dat verweerder zulk bewijs niet levert of aanbiedt te leveren;

Dat de vordering van aanleggers derhalve principieel gegrond voorkomt;

Overwegende dat blijkt uit het proces-verbaal van tegensprakelijke schadevaststelling dat de schade aan de wagen onder aftrok van de waarde van het wrak 90.000 frank bedraagt;

Dat vooralsnog het bewijs niet werd voorgebracht van betaling van taks bij welkdanige vervanging van het voertuig, zodat verweerder hic et nunc niet gehouden is deze taks te vergoeden;

Dat daarentegen wel bewijs voorligt over betaling van depannagekosten ten bedrage van 2.981 fr.;

Dat bij volledig verlies van het voertuig, volgens de gebruikelijke rechtspraak drie wachtdagen en zes vervangingsdagen dienen vergoed, zodat tweede aanlegger recht heeft op 1.800 fr. voor gebruiksderiving;

Dat hem eveneens de gevraagde vrijstelling van 5.000 frank mag toegekend worden, vermits eerste aanlegster deze som van de door haar vastgestelde schade heeft ingehouden;

Dat eerste aanlegger aldus vooralsnog recht heeft op 85.000 fr. plus 2.981 fr., hetzij 87.981 fr.;

Dat haar evenwel voorbehoud mag worden verleend voor de door haar eventueel terecht voorgeschoten overdrachtaks.

.....

EUROPEES RECHT

Juridische Informatie no 8 van de permanente vertegenwoordiging van België bij de Europese Gemeenschappen.

In juridische informatie nummers 6 en 7 werden al de artikelen van het EEG-Verdrag belicht die de mogelijkheid openen voor een verhaal voor het Hof van Justitie. Het valt hierbij op dat slechts in één artikel sprake is van een beroep van de natuurlijke of rechtspersonen, dus de rechtsonderhorigen van de Lid-Staten, nl. in art. 173, lid 2, en dan nog maar alleen met betrekking tot de beschikkingen van de Raad of de Commissie die tot hen persoonlijk zijn gericht of soortgelijke beschikkingen. Geen enkel artikel voorziet uitdrukkelijk in de mogelijkheid van een beroep van de rechtsonderhorigen der Lid-Staten in de gevallen dat de Lid-Staten de door het Verdrag opgelegde verplichtingen niet nakomen.

Derhalve kan de vraag worden gesteld of de partikulieren wel rechten ontlelen aan het Verdrag van Rome en of deze rechten gewaarborgd zijn tegen de schendingen van het gemeenschapsrecht vanwege de Lid-Staten?

Ter gelegenheid van bepaalde betwistingen heeft het Hof van Justitie reeds een antwoord op deze vragen gegeven. De stellingname van het Hof in deze aangelegenheid vloeit voort uit de opvatting die het Hof heeft over de eigen aard van het Gemeenschapsrecht. Dit alles wordt hieronder beknopt samengevat. Naderhand wordt aan de hand van bepaalde arresten nagegaan welke artikelen van het EEG-Verdrag voor de justitiabelen rechten scheppen

waarvan de handhaving aan de nationale rechters kan worden gevraagd.

1. Ontlenen partikulieren rechten aan het Verdrag van Rome?

A. In het arrest 26/62, NV Algemene Transport- en Expeditieonderneming Van Gend & Loos tegen Nederlandse Administratie der Belastingen vindt men een afdoende argumentatie welke tot een positief antwoord leidt.

Het Hof stelt het volgende voorop: om vast te stellen of de bepalingen van een internationaal verdrag een onmiddellijke werking als intern recht hebben in de zin dat de burgers der verdragsluitende staten er rechten kunnen aan ontlelen welke de rechter moet handhaven, moet gelet worden op de geest, de inhoud en de bewoordingen van dit verdrag. De uitwerking van het verdrag op het interne recht van de Lid-Staten wordt niet bepaald door het eigen nationale recht maar door het verdrag zelf.

In toepassing van dit beginsel zegt het arrest dat het EEG-Verdrag meer is dan een overeenkomst die wederzijdse verplichtingen tussen de verdragsluitende mogendheden schept. Het stelt een gemeenschappelijke markt in wier werkzaamheid de ingezetenen der Gemeenschap rechtstreeks aangrijpt. Dit wordt bevestigd door meerdere bepalingen van het Verdrag:

— De préambule van het Verdrag richt zich over de regeringen heen tot de volkeren van de Lid-Staten;

— Het verdrag roept organen in het leven bekleed met soevereine rechten die zowel de Lid-Staten als hun burgers raken;

— De ingezetenen werken langs bepaalde instellingen (Europees Parlement, het Economisch en Sociaal Komitee) mede aan de arbeid van de Gemeenschap;

— de opdracht van het Hof van Justitie om door middel van art. 177 de eenheid van uitlegging van het verdrag door de nationale rechter te verzekeren bewijst dat de ingezetenen voor deze rechtsmachten de gelding van het gemeenschapsrecht kunnen inroepen.

Hieruit moet worden afgeleid dat de Gemeenschap in het volkenrecht een nieuwe rechtsorde vormt ten bate waarvan de Staten, zij het op een beperkt terrein, hun soevereiniteit hebben begrensd, en waarbinnen niet slechts deze Lid-Staten maar ook hun onderdanen gerechtigd zijn. Evenzeer als het gemeenschapsrecht, onafhankelijk van de wetgeving der Lid-Staten, verplichtingen ten laste van de partikulieren in het leven roept is het derhalve ook geëigend rechten te scheppen welke deze partikulieren uit eigen hoofde kunnen doen gelden.

Deze rechten ontstaan niet alleen door uitdrukkelijke toekenning vanwege het Verdrag maar evenzeer als weerslag van de duidelijke verplichtingen welke het verdrag zowel aan partikulieren als aan de Lid-Staten en de gemeenschapsinstellingen oplegt.

B. Dezelfde argumentatie vindt men, ietwat meer beknopt, terug in het arrest 28/67, Firma Molkerei-Zentrale Westfalen/Lippe GmbH tegen Hauptzollamt Paderborn (cfr. Juridische Informatie N° 2)

II. Zijn rechten van de partikulieren gewaarborgd tegen de schendingen van het gemeenschapsrecht vanwege de Lid-Staten?

A. Ook op deze vraag moest het Hof een antwoord geven in hogergenoemd arrest 26/62. Drie regeringen hadden immers in hun memories een negatief standpunt ingenomen en hierbij argumenten ontleend aan de artikelen 169 en 170. Zij voerden aan dat de omstandigheid dat het verdrag bij de artikelen 169 en 170 de Kommissie en de Lid-Staten het recht geeft om een Staat die zijn verplichtingen niet is nagekomen voor het Hof te dagen, meebrengt dat de partikulieren in voorkomende gevallen deze zelfde verplichtingen niet voor de nationale rechter kunnen inroepen.

Het Hof heeft die stelling niet aanvaard. Het feit immers dat de waarborgen tegen schending van rechten enkel zouden worden beperkt tot de procedures van de art. 169 en 170 zou elke onmiddellijke rechtsbescherming van de eigen aanspraken der ingezetenen uitsluiten. Het Hof neemt dus aan dat de waakzaamheid der belanghebbenden op de verzekering van hun rechten een doelmatige controle uitmaakt die zich voegt bij het toezicht dat de art. 169 en 170 aan de Kommissie en de Lid-Staten opdragen.

B. De stelling die het Hof inneemt in verband met de waarborgen van de rechten der partikulieren bracht het Bundesfinanzhof er toe in de hogergenoemde zaak 28/67 te vragen of deze stelling er niet toe leidt te erkennen dat partikulieren ruimere rechten bezitten dan deze waarover de Gemeenschap zelf beschikt. Ze verplicht immers de nationale rechters de betrokken partikulier in een toestand te plaatsen die gelijk is aan deze die zou ontstaan wanneer de Lid-Staat reeds zijn verplichtingen welke de verdragsbepaling hem oplegt zou hebben vervuld dan wanneer de gemeenschapsinstellingen zelf aan de staat

slechts de uitvoering van zijn verplichtingen zouden kunnen vragen.

Het Hof oordeelt dat de akties die partikulieren voor hun bevoegde nationale rechtsinstanties kunnen voeren ter vrijwaring van de rechten die een konnautair voorschrift hun verleent verschillen van de uitoefening der machten welke aan de autoriteiten van de Gemeenschap zijn toegekend. Immers de aktie van een partikulier strekt er toe de individuele rechten in een bepaald geval te vrijwaren terwijl de tussenkomst van de autoriteiten in de Gemeenschap de algemene eenvormige naleving van de gemeenschapsregel beoogt. Tussen beide is er een verschil van voorwerp, van doel en van uitwerking. Ze kunnen derhalve niet vergeleken worden.

C. De rechten welke partikulieren aan het gemeenschapsrecht ontlelen kunnen ook in het gedrang komen als de Lid-Staten van oordeel zouden zijn dat later afgekondigde nationale wetten voorrang hebben op het gemeenschapsrecht, i.a.w. als de nationale rechter zou verplicht zijn tot de toepassing van de nationale wet boven de gemeenschapsregel waaraan de partikulieren hun rechten ontlelen.

In de zaak 6/64, Flaminio Costa tegen ENEL, waarin de Giudice Conciliatore te Milaan aan het Hof had gevraagd of bepaalde verdragsartikelen direkte werking hebben en voor de burgers rechten scheppen welke handhaving aan de nationale rechters kan worden gevraagd, voerde de Italiaanse regering aan dat het verzoek niet ontvankelijk was gezien de nationale rechter gehouden was ter beslissing van het geschil de nationale wet toe te passen en niet een verdragsbepaling. De Italiaanse regering bepleitte dus de voorrang van de nationale wet.

Het Hof weerlegt deze stelling als volgt:

Anders dan met gewone internationale verdragen het geval is, heeft het EEG-Verdrag een eigen rechtsorde in het leven geroepen die bij de inwerkingtreding van het Verdrag in de rechtsorde der Lid-Staten is opgenomen en waarmede de nationale rechters rekening dienen te houden.

De Lid-Staten hebben — door voor onbepaalde tijd een Gemeenschap op te richten, voorzien van eigen organen, van rechtspersoonlijkheid en handelingsbevoegdheid, van vertegenwoordigingsbevoegdheid op het internationale vlak, en in het bijzonder van praktische bevoegdheden dit laatste ten gevolge van het feit dat de Staten hun bevoegdheden hebben ingeperkt of aan de Gemeenschap hebben overgedragen) — hun soevereiniteit beperkt en derhalve een rechtsstelsel in het leven geroepen, dat bindend is zowel voor hun onderdanen als voor henzelf.

Deze opneming in het recht der Lid-Staten van uit gemeenschapsrechterlijke bron voortkomende rechtsregels en, meer in het algemeen, de geest en de inhoud van het Verdrag, hebben tot gevolg dat de Staten tegen de rechtsorde, die zij op basis van wederkerigheid hebben aanvaard, niet kunnen ingaan met een later, eenzijdig afgekondigd wettelijk voorschrift; een dergelijk voorschrift kan derhalve niet boven de rechtsorde van de Gemeenschap worden gesteld.

Indien de werking van het gemeenschapsrecht van Staat tot Staat zou verschillen op grond van latere nationale wetten, zou dit de verwezenlijking van de doelstellingen van het Verdrag, bedoeld in art. 5, lid 2 in gevaar brengen en een bij art. 7 verboden diskriminatie in het leven roepen. De verplichtingen neergelegd in het Verdrag zijn absoluut. Ze zouden slechts voorwaardelijk gelden als de verdragsluitende partijen zich door middel van latere wettelijke voorschriften daaraan zouden kunnen onttrekken. Een reeks artikelen, bvb. waarbij de verzoeken om

afwijkingen aan de verdragsbepalingen aan goedkeuringsvoorschriften onderworpen zijn, zouden hun betekenis verliezen als de Staten eenvoudigweg door middel van een wet aan hun verplichtingen konden ontkomen.

Hieruit volgt dat het verdragsrecht, dat uit een autonome bron voortvloeit, op grond van zijn bijzonder karakter, niet door enig voorschrift van nationaal recht opzij kan worden gezet, zonder zijn gemeenschapsrechtelijk karakter te verliezen en zonder dat de rechtsgrond van de Gemeenschap zelf daardoor wordt aangetast.

Waar de Lid-Staten de rechten en plichten die uit de verdragsbepalingen voortvloeien aan de rechtsorde van de Gemeenschap hebben overgedragen, impliceert dit, dat hun soevereine rechten definitief zijn beperkt zodat latere eenzijdig afgekondigde wettelijke voorschriften die tegen het stelsel van de Gemeenschap ingaan iedere werking onthouden.

D. Op de hoger gestelde vraag kan derhalve worden geantwoord dat het eigen karakter van de door het Verdrag geschapen rechtsorde en de voorrang welke het gemeenschapsrecht bezit boven later afgekondigde nationale wetsvoorschriften een waarborg uitmaken voor de rechten die de partikulieren aan het Verdrag ontleen.

Volledigheidshalve moet hier nochtans worden aan toegevoegd dat de overtuigende argumentatie van het Hof blijkbaar nog niet unaniem bijgetreden wordt door alle rechtsinstanzen van de onderscheiden Lid-Staten. Uitgaande van de theorie van de «lex posterior» verdedigen immers bepaalde hoge rechtsinstanties nog de stelling van de voorrang van de nationale rechtsregel. Deze jurisprudentie, die geschillen oproept die het wezen zelf van de Gemeenschap raken, zou indien zij wordt volgehouden, ernstige gevolgen kunnen meebrengen voor de burgers van de Gemeenschap.

III. Welke zijn, in konkreto, de artikelen die bepalingen bevatten welke voor de burgers rechten scheppen?

Uit de tekst van de arresten die op desbetreffende vragen uitspraak doen kan het volgende beginselantwoord afgeleid worden: de artikelen die voor de Lid-Staten een verplichting inhouden waarbij geen enkel voorbehoud is gemaakt waardoor haar uitvoering of werking afhankelijk wordt gesteld van nadere bepalingen van nationaal recht of van enige nadere behandeling van de gemeenschapsinstellingen of de Lid-Staten. De verplichting moet er zich krachtens haar aard geheel toe lenen onmiddellijk effect te verlangen in de rechtsbetrekkingen tussen de Lid-Staten en hun justitiabelen.

De artikelen waarvan de naleving geen enkele tussenkomst der Lid-Staten of gemeenschapsinstellingen behoeft, zijn uiteraard deze artikelen die een onvoorwaardelijk verbodsbepaling inhouden; dus verplichtingen niet om iets te doen maar om iets na te laten. Deze verbodsbepalingen zijn volledig, zijn juridisch perfect, en hebben direkte werking voor de rechtsbetrekkingen tussen de Lid-Staten en hun onderdanen. Ze zijn derhalve in de rechtsorde der Staten opgenomen, zijn van dwingend recht en rechtstreeks van toepassing op de onderdanen voor wie zij rechten scheppen welke handhaving van de nationale rechters kan worden gevraagd.

In konkreto heeft het Hof zich tot hiertoe reeds positief uitgesproken over de volgende artikelen:

a) art. 12: Het verbod voor de Lid-Staten onderling nieuwe in- en uitvoerrechten of heffingen van gelijke werking in te voeren of de bestaande te verhogen (arrest 26/62 NV Algemene Transport- en Expeditieonderneming Van Gend & Loos tegen Nederlandse Administratie der Belastingen)

b) art. 37, lid 2: Verbod voor de Lid-Staten enige nieuwe maatregel te treffen die indruist tegen het beginsel van lid 1, d.w.z. iedere maatregel die een diskriminatie tussen de onderdanen der Lid-Staten beoogt of tot gevolg heeft wat de voorwaarden van de voorziening en afzet betreft, zulks door middel van monopolies van commerciële aard (arrest 6/64, Flaminio Costa tegen ENEL)

c) art. 53: Verbod voor de Lid-Staten nieuwe maatregelen in te voeren welke ten doel hebben de vestiging van onderdanen der andere Lid-Staten, aan strengere bepalingen te onderwerpen dan voor eigen onderdanen gelden, zulks ongeacht het op de onderneming toepasselijke recht. (Voornoemd arrest 6/64).

d) art. 95, al. 1: Verbod voor de Lid-Staten de produkten de produkten van andere Lid-Staten aan zwaardere binnenlandse belastingen te onderwerpen dan de vergelijkbare nationale produkten (arrest 57/65, Firma Alfons Lütticke tegen Hauptzollamt Saarlouis; arrest 28/67 Firma Molkerei-Zentrale Westfalen/Lippe GmbH tegen Hauptzollamt Paderborn).

e) Alhoewel dit niet zo bepalend is gezegd in de bevoordelingen van het arrest kan evenwel worden aangenomen dat ook art. 31 dat «self-executing» karakter bezit dat beantwoordt aan het gestelde beginsel: verbod of invoeren van nieuwe kwantitatieve beperkingen en maatregelen van gelijke werking ten aanzien van de invoer van produkten waarvan de liberalisatie tussen de Lid-Staten is gekonsolideerd. (arrest 7/61, EEG-Kommissie tegen Italiaanse regering).

Over enkele artikelen velde het Hof een negatieve uitspraak:

a) art. 93: De maatregelen en de procedures die tot doel hebben de bestaande steunmaatregelen geleidelijk uit de weg te ruimen en er verder over te waken dat door middel van interne voorschriften van de Lid-Staten geen nieuwe steunmaatregelen worden ingevoerd (hogergevoemd arrest 6/64).

b) art. 97 al. 1: Mogelijkheid voor de Lid-Staten die omzet-belasting heffen volgens het kumulatieve kaskadestelsel, om hierbij gemiddelde percentages per produkt of groep van produkten vast te stellen (voornoemd arrest 28/67).

c) art. 102: Middelen en procedures die er op gericht zijn te waken dat de verschillen welke de nationale wetgevingen uit het oogpunt van de doeleinden van het verdrag vertonen, niet worden vergroot (voornoemd arrest 6/64).

* * *

Besluit: Uit de voorgaande gegevens en beschouwingen moet worden afgeleid dat het gemeenschapsrecht wel degelijk een eigen specifieke rechtsorde uitmaakt die niet alleen de betrekkingen tussen de Lid-Staten en de gemeenschapsinstellingen maar ook het interne recht der Lid-Staten raakt. Inderdaad niet alleen de staten maar ook hun ingezetenen kunnen zich rechtstreeks op bepaalde artikelen van het verdrag beroepen. De praktijk van de nationale rechtsinstanties bewijst overigens dat zij meer en meer de regels van dit gemeenschapsrecht in toepassing brengen.

Abonneert U op Rechtskundig Weekblad

BOEKBESPREKING

A. VANDER STICHELE., Docent aan de Rijksuniversiteit te Gent. — «Lager Onderwijs». — Administratief Lexicon. — Die Keure. — 1968. — 91 blz.

De heer Vander Stichele heeft in het Administratief Lexicon een nieuwe uitgave gepubliceerd van zijn traktaat over het «Lager Onderwijs». De vorige verhandeling dateerde van de maand juni 1961. Al is de inrichting van het lager onderwijs sedertdien in grote lijnen dezelfde gebleven, zijn er toch heel wat detailwijzigingen tot stand gekomen, zodat het uiterst nuttig was een nieuwe druk uit te geven.

Bij het overlopen van de tekst hebben we hier wederom ten eerste de grote klaarheid in de uiteenzetting gewaardeerd en het synthetisch vermogen van de auteur om soms ingewikkelde aangelegenheden eenvoudig en duidelijk te bespreken.

Zijn verhandeling vormt een uitstekend overzicht van de toestand van ons lager onderwijs tot het einde van het schooljaar 1968.

De tekst is thans niet meer gedrukt over 2 kolommen, zoals dit vroeger het geval was, doch de regel beslaat thans de volle bladzijde. Dit mag voorzeker als een verbetering beschouwd worden. Wij hopen dat alle nieuwe uitgaven van reeds vroeger verschenen traktaten op dezelfde wijze zullen gedrukt worden.

R.V.

J. Steyaert. — Ondernemingsraad. Comité voor veiligheid, gezondheid en verfraaiing van de werkplaatsen. Bescherming van de kandidaten en verkozenen. — Algemene praktische rechtsverzameling. — Brussel. — Larcier. — 1968. — 134 blz.

De heer J. Steyaerts, ere-advokaat, die in de reeks van de Algemene Practische Rechtsverzameling reeds zulke belangrijke verhandelingen heeft doen verschijnen betreffende het sociaal recht, had ook in 1964 in dezelfde serie een tractaat gewijd aan het onderwerp «Ondernemingsraad. Comité voor veiligheid, gezondheid en verfraaiing van de werkplaatsen. Bescherming van de kandidaten en verkozenen».

Dit zeer belangrijk en zeer actueel tractaat werd in 1964 nog gepubliceerd in de vroegere vorm van het A.P.C. losbladig stelsel, waarvan het principe voortreffelijk was, doch dat uitgegeven werd op een zo onhandige, onpractische en haast onbruikbare wijze dat daardoor de voortreffelijke juridische studies die in deze reeks werden uitgegeven oneindig veel van hun praktisch belang verloren door de bijna onoverkomelijke moeilijkheid ze te consulteren.

Gelukkig is sedert enkele tijd de uitgeverij van methode veranderd en werden de laatste werken die in de reeks verschenen gepubliceerd in brochure-vorm. De mooie druk, de zeer zorgvuldige manier waarop verwijzingen en citaten worden aangebracht, de zo rationele indeling in grote en kleine tekst en niet het minst de bijzondere waarde van de bewerking der stof geven thans aan deze uitgaven een cachet waardoor haar prestige in ontzaglijke mate zal stijgen.

Nu het nodig gebleken was een nieuwe uitgave te bezorgen van het werk van de heer Steyaert over de Ondernemingsraad werd de tekst thans herdrukt in een handig boekdeel van 134 blz., dat gemakkelijk te raadplegen is en dat nu de volle diensten zal kunnen bewijzen die er van mogen verwacht worden.

De vele uitgaven die reeds verschenen zijn in de Algemene Practische Rechtsverzameling zijn zo voortreffelijk dat het te hopen is dat spoedig van de meeste een nieuwe uitgave zal vereist zijn, die dan ook in genaade boekdelen zal kunnen geschieden, om aldus in de juridische bibliotheken een ere-plaats in te nemen.

Voorzeker verliest men met deze nieuwe wijze van publicatie het voordeel dat eigen is aan het losbladig-systeem. Voor de synthetische werken zoals deze die in de A.P.R. verschijnen, heeft dit echter minder bezwaar. Wanneer er zich lichte wijzigingen voordoen in de wetgeving of in de rechtspraak is het zeer gemakkelijk in een kleine brochure een aanvulsel aan het werk toe te voegen. Is de wijziging zeer belangrijk, dan is het toch verkieslijk het werk in zijn geheel te hernemen en te herdrukken. Niemand zal dan ook de vroegere onhandige uitgave betreuren.

Wat nu het werk van de heer Steyaert zelf betreft, hebben we destijds reeds in dit weekblad de uitmuntende kwaliteiten ervan onderstreept. De tekst van deze 2e herbewerkte druk is in grote lijnen dezelfde als de vorige. Hij werd enkel aangevuld op detailpunten; de bibliographie werd uitgebreid en het werk werd volledig op de hoogte gebracht tot op de datum van 1 september 1968.

R.V.

E. LEFEVRE. — «Belasting over de Toegevoegde Waarde». — Wetten, rechtspraak, commentaar en praktische toepassingen; (Documentatie Vandewinckele). — Uitgeverij C.E.D. Samsom, Philippe de Champaignestraat 7, Brussel. (Losbl. uitg.). — Verkoop-prijs basiswerk: 300 F. — Jaarabonnement op de maandelijkse bijwerkingen: 500 F.

Het is vanzelfsprekend dat de vervanging van ons systeem van onverdrachtaks door de «Belasting over de Toegevoegde Waarde» vanaf 1970 een onderwerp is waaraan elk ondernemer of handelaar de nodige aandacht moet besteden.

Is het principe van de B.T.W. eenvoudig, de praktische toepassing ervan is het heel wat minder. Inderdaad, het systeem is totaal anders dan dat wat alle boekhouders of fiscalisten gewoon zijn toe te passen sinds 1921.

De B.T.W. is reeds van toepassing in Frankrijk en Duitsland. De invoering van dit nieuwe belastingstelsel is daar zeker niet zonder moeite gegaan: er moesten nieuwe maatregelen genomen worden voor het boekhouden, de invloed van de B.T.W. op de prijzen, het opnieuw berekenen van de kostprijzen, enz...

Bovendien zullen een aantal personen een «egalisatie-belasting» moeten innen die zij zullen moeten afdragen aan de Schatkist. Tenslotte zijn er nog de problemen van de gebouwen, de onroerende belasting, de voorraden, de inventaris, de export en de import, de investeringen, de «goederenadministratie», en voor de maakloonwerkers het bijhouden van een speciaal register.

Deze opsomming is verre van volledig, maar toch krijgt men al een indruk van wat dit nieuwe belastingstelsel met zich mee gaat brengen.

Het werk geeft eerst een bepaling van de B.T.W. Een nauwkeurige analyse, met talrijke voorbeelden, legt het mechanisme en de toepassing uit, en de gevolgen die eruit voortvloeien voor de boekhouding en het beheer van de onderneming.

Het tweede deel geeft de tekst van het Belgische wetsontwerp inzake de B.T.W., voorzien — artikel na artikel — van uitvoerig commentaar.

Het derde deel brengt tenslotte de integrale officiële tekst van de wettelijke en reglementaire beschikkingen, zoals de richtlijnen van de E.E.G. en het wetsontwerp.

Het boek wordt uitgegeven in losse bladen, gevat in een stevige klemband; de aanvullingen verschijnen maandelijks zodat de abonnee doorlopend op de hoogte blijft van alle wijzigingen die zich voordoen.

Een onmisbaar werkstuk voor eenieder die zich in het bedrijf bezighoudt met de commerciële en fiskale problemen.

Wat betreft de vrijstelling van betaling voor de vrije beroepen laten wij hieronder het bondig commentaar volgen van art. 44 § 1, dat van belang is voor notarissen, advocaten en gerechtsdeurwaarders:

Art. 44 § 1. — Van de belasting zijn vrijgesteld de diensten door de nagenoemde personen verricht in de uitoefening van hun geregelde werkzaamheid:

1. notarissen, advocaten en gerechtsdeurwaarders;
2. artsen, tandartsen, vroedvrouwen, verpleegsters, verzorgster, ziekenoppassers, masseurs en heilgymnasten;
3. veeartsen.

Kommentaar: Vrijstellingen dienen geweerd. — Het ontwerp van wet heeft de vrijstellingen zoveel mogelijk geweerd, omdat ze een verhoging van het normale tarief vereisten, de toepassing van het stelsel compliceren en verstoringen veroorzaken.

Krachtens art. 11,2, van de tweede richtlijn komt niet in aanmerking voor aftrek, de belasting over de toegevoegde waarde, drukkende op goederen en diensten welke worden gebruikt voor het verrichten van niet belastbare of vrijgestelde handelingen.

Vrijstellingen leiden bijgevolg tot een verborgen belasting. — Ze verhogen het aantal gevallen van gemengde werkzaamheden, waarin de belastingplichtige zich op verhoudingsgetallen moet verlaten om te bepalen tot welk beloop de voorbelasting in aftrek mag worden gebracht. Ze zijn er de oorzaak van dat de belastingdruk op vrijgestelde en niet-vrijgestelde produkten en zelfs op vrijgestelde produkten onderling, varieert naargelang de lengte van de produktieketen of naargelang de Belgische of buitenlandse oorsprong van de goederen.

Ten slotte kunnen vrijstellingen de voortbrengers en handelaars zelf benadelen, wanneer de koopwaar wordt uitgevoerd of wordt opgenomen in een nieuwe produktieketen van belastbare goederen.

Niettegenstaande dit alles, heeft de wetgever het nodig geacht, toch nog voor allerhande diensten vrijstelling van belasting te verlenen en dit om zeer uiteenlopende redenen.

Rechtvaardiging van de vrijstelling. — De motieven waarop die vrijstellingen op het stuk van de tekst op de werkaannemingskontrakten steunen, behouden ook in het nieuwe stelsel hun betekenis.

Notaris - Gerechtsdeurwaarders. — De prestaties van notarissen en gerechtsdeurwaarders werden vrijgesteld van de taks op de werkaannemingskontrakten omdat de akten van deze openbare ambtenaren over het algemeen aan het registratierecht onderworpen zijn.

Advocaten. — Voor prestaties van advocaten is de vrijstelling wenselijk gebleken om te voorkomen dat de rechtspleging met nieuwe fiskale lasten zou worden bezwaard. Vandaar dat de vrijstelling slechts kan worden

ingeroepen door de advocaten die bij een balie hier te lande zijn ingeschreven.

Medische- en para-medische beroepen. — Verder heeft het geen betoog dat de prestaties van artsen, tandartsen en vroedvrouwen in elk geval moeten worden vrijgesteld.

Ook de verzorging die veeartsen aan dieren verstrekken wettigde een vrijstelling.

Art. 44 § 1, verleent vrijstelling niet alleen voor de door artsen, tandartsen en vroedvrouwen verrichte diensten, maar ook voor de prestaties van verpleegsters, verzorgsters, ziekenoppassers, masseurs en heilgymnasten.

BALIELEVEN

Vlaamse Conferentie der Balie bij het Hof van Beroep te Gent

Lessencyclus Gerechtelijk Wetboek.

Op initiatief van de Vlaamse Conferentie heeft het Seminarie voor Privaatrechtelijk Procesrecht van de Rijksuniversiteit te Gent, onder leiding van Prof. Mr. Marcel Storme, een reeks lessen ingericht van 6 november tot 21 december 1968, over de vernieuwing van het gerechtelijk wetboek.

Deze lessen zijn een groot succes geworden zowel wegens de talrijke deelneming van advocaten, gerechtsdeurwaarders, griffiers, notarissen en magistraten, samen meer dan tweehonderdvijftig ingeschrevenen, als wat betreft de degelijkheid van de lessen zelf.

De syllabus van deze lessencyclus is reeds klaar en te verkrijgen door storting van 250 fr. op P.R. nr. 235.62 van de Kredietbank, Kouter, 26, Gent, met vermelding: « colloquium gerechtelijk wetboek, rek. nr. 65.846 ». Deze syllabus van ongeveer 250 blz. bevat de voornaamste lessen, namelijk: Storme M., De rechtspleging; Moyaert G., Tussengeschillen en bewijs; Baert Fr., Gewone rechtsmiddelen; Devreese A., De buitengewone rechtsmiddelen; Storme M., Het beslag- en executierecht; Engels R., Het bewarend beslag, het uitvoerend beslag en de rangregeling; Soetaert R., Bepaalde verkopen - verdelingen; Van Peteghem A., Bijzondere rechtsplegingen; De Cordier A., De balie; Wuytens E., Inrichting van de griffie en nieuwe fiscale regelen.

Andere onderwerpen die in de wekelijkse dubbellessen werden behandeld zijn: Prof. A. Fettweis: algemene beginselen inzake bevoegdheid; A. Lamiroy: Het beslag; gerechtsdeurwaarder Mertens: dagvaarding en uitvoering. De koninklijke commissaris de heer E. Krings, had eraan gehouden deze lessencyclus te openen met een voordracht over de gerechtelijke organisatie en hij heeft het ook op zich genomen de algemene discussie voor te zitten welke doorging op zaterdag 21 december 1968. Alsdan werd de lessencyclus afgesloten nadat eenieder de gelegenheid had gekregen nadere toelichting over bepaalde problemen te vragen. Op het afscheidsbanket in het universitair restaurant dankte de heer Melis, oud-strafhouder van de balie te Dendermonde, in naam van alle deelnemers Prof. Mr. Marcel Storme voor de schitterende organisatie van deze lessen.

Conferentie der Jonge Balie te Leuven.

Op zaterdag 18 januari 1969 werd door de Balie van Leuven en de Conferentie der Jonge Balie van Leuven een receptie aangeboden bij het afscheid van de drie pleitbezorgers. Menig magistraat en konfrater heeft eraan g houden hun trouwe medewerkers van welker te komen begroeten.

De receptie werd gevolgd door een luisterrijk feestmaal, waarbij zeer smakelijke gerechten afgewisseld werden met pittige toespraken gehouden door Mr. J. Haulot en Mr. Ch. Unikowski, beiden van de balie van Brussel, welke ons onderhielden over het rechtssysteem in Engeland, voornamelijk dan over de taak van de barrister en de solicitor.

Poezie ontbrak geenszins aan de dis. Onze Antwerpse konfrater-dichter Mr. E. Van Vliet, wiens dichtbundel «Duel 5 in 1967 in Nederland bekroond werd, bood de pleitbezorgers een enig mooi gedicht ten afscheid en, als stagiair-dichter, kon hij niet nalaten gevolg te geven aan een onweerstaanbare drang in hem om de verhouding patroon-stagiair te bezingen.

Alleszins een aangenaam ontspannende avond voor de aanwezigen, die onvermoeibaar schenen.

G. Van Bruystegem.

TIJDSCHRIFTEN

Arresten en adviezen van de Raad van State: jg. 1968
nr. mei - september:
Rechtspraak.

Omnilegie: jg. 1968 - nr. oktober - november:
Wetgeving.

De Gemeente: jg. 1968 - nr. 12:
Het probleem van de oprichting van districten. —
Verhasselt J., Verzorg uw taal.

Nederlands Juristenblad, jg. 1969 - nr. 3:

Ariëns W.H., Internationale bewijsoverlevering onder de loupe van de Haagse Conferentie. — Schuurmans Stekhoven W., Behandeling van medische tuchtzaken in openbare of besloten zitting. — Polak J.M., Vereniging voor de vergelijkende studie van het recht van België en Nederland. — Elders J.L.M., Registers van verzet hoger beroep en cassatie. — VIIIe Kongres van de Académie Internationale de Droit Comparé. — Jurgens E.C.M., De «erkenning» van het C.O.C. — Resolution on Czechoslovakia. — Pop. J.J.H., Naar aanleiding van: «Raadspensicaris redivivus».

nr. 4:

Verheijen A.J.B., De gekozen rechter. — Bloemers J.H.F., Mr. E.E.V. Brouwer †. — Coeberg H.P.J.M., De Algemene Bijstandswet en de bejaarden. — Kisch I., Rechtsbesef en rechtsbeaming. — Van der Hoeven J.W. W., Werkzaamheden van de commissies voor de verzoekschriften uit de beide Kamers der Staten-Generaal en het verslag van een der commissies inzake Mr. V. Van der Waerden.

WeeKblad voor Privaatrecht, Notaris-ambt en Registratie, jg. 1969 - nr. 5024:

Borst P., Problemen en perspectieven van de marginale toetsing (I). — Kist J., Overzicht der Nederlandse rechtspraak; Verbintenissenrecht (II).

nr. 5025:

Borst P., Problemen en perspectieven van de marginale toetsing (II). — Kist J., Overzicht der Nederlandse rechtspraak: Verbintenissenrecht (III). — Van der Veen R.Z., Kan het ook anders?

Sociaal Economische Wetgeving: jg. 1969 - nr. 11:

Kuipers S.A., Werkt het beginsel van gelijke beloning voor mannen en vrouwen rechtstreeks? — Audretsch H.A.H., Vraagtekens voor Europees Recht. — Veldkamp F.M.J., De begrippen sociaal recht, economisch recht en sociaal economisch recht.

Journal des Tribunaux, jg. 1969 - nr. 4643:

Slusny M. et Cornil P., A propos de la modification du statut des fonctionnaires internationaux. — Matthijs J., Répercussions et innovations du Code judiciaire dans diverses branches du droit privé et du droit public (2e partie).

nr. 4644:

Witterwulge R., A propos des offres publiques d'acquisition. — Matthijs J., Répercussions et innovations du Code judiciaire dans diverses branches du droit privé et du droit public, 3e partie).

Recueil Général de l'Enregistrement et du notariat, jg. 1969 - nr. 21215 à 21226:

Code judiciaire. — Mise en vigueur. — Droits d'enregistrement, de greffe et de timbre.

Mouvement Communal, jg. 1968 - nr. 12:

Lenaerts H., La législation sur les établissements dangereux, insalubres et incommodes (suite et fin).

Revue de Droit Intellectuel. L'Ingénieur-Conseil, jg. 1968 - nr. 10-11:

Vandepierre R., La protection des systèmes automatiques en Belgique.

Revue Française de Science Politique, jg. 1968 - nr. 6:

Girardet R., L'apothéose de la «plus grande France». — L'Idée coloniale devant l'opinion française. — Semidei M., Les Socialistes français et le problème colonial entre les deux guerres (1919-1939).

Recueil Dalloz Sirey. (Parijs), jg. 1969 - nr. 3:

Frossard J., Un vide législatif: La nationalité des sociétés (fin).

Politische Vierteljahresschrift: jg. 1968 - nr. 4:

Naschold F., Demokratie und Komplexität. — Weber H., Die Stalinisierung der K.P.D. 1924-1929. — Nohlen D., Parlamentarismus in Spanien. 1933-1937. — Beck R., Politischer Pluralismus in Spanien? — Geismann G., Regierungskrise und Wahlen in den Niederlanden 1966-1967. — van der Gablentz O.H., Der Kreisauer Kreis.